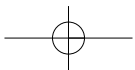
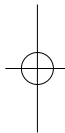
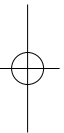

Extrák

Speciális gyülekezeti alkalmaz

Egyhetes evangélizációs sorozat

Élő vizet keresünk – Jézus és a samáriai asszony

Bevezetés

A történet háttéréhez a legkülönbözőbb kommentárok nyújtanak segítséget. Ez a tervezet inkább a mondanivaló továbbgörgetését segíti.

A munkaprogram egészét illetően ez az evangélizációs sorozat a keresés és megtalálás témájába illeszkedik.

1. Találok-e vizet?

Amikor pedig megtudta Jézus, hogy a farizeusok meghallották, hogy ő több tanítványt szerez és keresztelek, mint János – bár maga Jézus nem keresztelek, hanem a tanítványai –, elhagyta Júdeát, és elment ismét Galileába. Samárián kellett pedig átmennie, és így jutott el Samária egyik városához, amelynek Sikár volt a neve. Ez közel volt ahhoz a birtokhoz, amelyet Jákób adott fiának, Józsefnek. Ott volt Jákób forrása. Jézus akkor az úttól elfáradva leült a forrásnál; az idő dél felé járt. Egy samáriai asszony jött vizet meríteni. Jézus így szólt hozzá: „Adj innom!” Tanítványai ugyanis elmentek a városba, hogy ennivalót vegyenek. A samáriai asszony ezt mondta: „Hogyan? Te zsidó létedre tőlem kérsz inni, mikor én samáriai vagyok?” Mert a zsidók nem érintkeztek a samáriaiakkal.

449

Keresés

Életem hétköznapjaival jövök. Szívesen nyílna ki lelkem valamiféle vigaszra, értésre, bűnbocsánatra, de ezek a lelkem szép rétegei. A valódi küzdelmekben, a valódi gyötrelmekben, a valódi győzelmekben és kudarcokban

ugyan mi keresnivalód lenne? Ezek rám maradnak. Nem is hinném, hogy össze tudnám egyeztetni veled. Idegenek vagyunk.

Téma

Egy evangélizáció valóságos részvétel valami mély nyitottságot igényel. A hallgatók nagy része így is érkezik. Eljöttem, mert valamire vágyom lelkileg. Vízre keresek szomjazó életemhez.

A történetben nem az asszony – aki én is lehetnék – keres vizet, hanem Jézus. Inni kér az asszonytól. Szomjazóvá lesz, hogy beszélhessen a valóban szomjazóval. Neki kell leereszkednie.

Különállásunkat még valami erősíti: ő zsidó, én samáriai. Ő Isten, én ember. Áthidalható-e ez a különbség? Azzal, hogy szóba áll velem, átlépi a határt. Jézus egész működése ez: Isten átlépi a határt, hogy szót értsen az emberrel.

Mondanivalója van számomra. Ugyan milyen mondanivalója lehetne? Én ember vagyok, ő Isten.

Nagyon szép ebben a leírásban, hogy Jézus elfárad, szomjazik, a kérése miatt alárendeltté válik. Az asszony pedig nagyszájú, látszólag fölérendelt lesz, felesel. Ez Jézus közeledése, alárendeltté válik, sőt, az embert maga fölé helyezi, hogy meg tudja szólítani. Ugyanezt teszi a lábmosás történetében is. Az ember pedig egy idő után szégyenkezve veszi észre, hogy Isten milyen mélyre megy le érte.

Történet

Testvéremmel beszélök telefonon. Ő autóban ül, mögötte zaj. Kihangosít, ami azt jelenti, hogy gyakorlatilag semmit sem hallok belőle. Ő beszél. Érzem a mondanivaló fontosságát, még egy papírt is készenlétben tartok, lehet, hogy jegyzetelnem kell. De alig hallok valamit. Elfoszló szavak. Néha próbálkozom:

– Ezt nem hallottam, mondd el még egyszer!

Valójában az egészre kellene elmondania, de olyan kínos ismételtetni újra és újra. Már lemondok arról, hogy megértsek bármit is. Átkozom ezt az ígéretet, amit mobiltelefonnak hívunk. Azt ígéri, tudunk beszélni egymással, holott valójában még távolabb sodródunk.

Találkoznunk kellene, de nem találkozunk, hiszen van mobiltelefonunk.

2. Találok-e merítő edényt?

Jézus így válaszolt: „Ha ismernéd az Isten ajándékát, és hogy ki az, aki így szól hozzád: Adj innom!, te kértél volna tőle, és ő adott volna neked élő vizet.” Az asszony így szólt hozzá: „Uram, merítő edényed sincs, a kút is mély: honnan vennéd az élő vizet? Talán nagyobb vagy te atyánknál, Jákóbnál, aki ezt a kutat adta nekünk, és aki maga is ebből ivott, sőt fiai és jószágai is?” Jézus így válaszolt neki: „Aki ebből a vízből iszik, ismét megszomjazik, de aki abból a vízből iszik, amelyet én adok neki, soha többé meg nem szomjazik, mert örök életre buzgó víz forrásává lesz benne.” Az asszony erre ezt mondta: „Uram, add nekem azt a vizet, hogy ne szomjazzam meg, és ne kelljen idejárnom meríteni.”

Keresés

Más nyelven beszélünk. Te az örökkévalóság nyelvét, én a halandóságét. Beférközöl szavaim közé. Mi lesz velem, ha már nem tudok olyan mondatot mondani, amely a halandóságot tükrözi, mi lesz velem, ha minden számomra is az örökkévalóságról szól majd ebben a mulandó világban? „Menj el tőlem, mert bűnös ember vagyok, Uram!”

Téma

Jézus és az asszony – aki akár lehetnék én is – beszélgetésének az egyik fő meghatározója, hogy más nyelvet beszélnek. Jézus végig az örökkévalóságról beszél, minden, amit elmond, valahogy oda vezet, oda köt, az asszony pedig a mulandóról, pontosabban a hétköznapiról.

Családi, munkahelyi háttérünk egy sor olyan elemet hordoz, amelybe Jézust nem tudjuk beleilleszteni. Talán azért is járunk templomba, hogy el tudjunk ezektől szigetelődni. Jézus most az illetéktelenségig hétköznapivá lesz.

Albert Schweitzer ír egy helyen arról, hogy Jézus egygyé lesz tanítványival a hétköznapokban, és így szenteli meg azokat. Simon Péter elhívásakor a hétköznap munkáinak logikáját borítja fel – nappal halászatot –, hogy megszentelje azt.

Itt a víz merítésének profanításában az asszony makacsul ellenáll annak, hogy megértse az örökkévalóság forrásának lehetőségét. Jézus szava nyo-

mán még mindig csak valami rejtett forrásra gondol. Nem érti azt, hogy nagyobb történik annál, amiről eddig azt gondolta, az élet netovábbja.

Történet

Figyelem az asszonyt a temetőben. Kapájával körbejár. Kihúzz minden kis gazt, elrendezi a földet. Meggyújt egy gyertyát. Megsimogatja a követ. Mint ha az ő emberét simogatná. Mintha az ő ágát vetné meg. Mintha a ruháját igazítaná meg. Kell valamit tennie. Az itteni dolgok egyszerűek: föld, gaz, láng, kő. Ez olyan, ami megfogható. Bele sem mer gondolni, hol van az ő embere most, hogy van-e egyáltalán, hogy lesz-e egyáltalán. Aztán felnéz az égre. Mintha ott keresné. Felhők jönnek. Talán esni fog. Ideje visszatérni.

3. Találok-e szent helyet?

Jézus így szólt hozzá: „Menj el, hívd a férjedet, és jöjj vissza!” Az asszony így válaszolt: „Nincs férjem.” Jézus erre ezt mondta: „Jól mondtad, hogy férjed nincs, mert őt férjed volt, és akivel most élsz, nem férjed: ebben igazat mondtál.” Az asszony ekkor így felelt: „Uram, látom, hogy próféta vagy. A mi atyáink ezen a hegyen imádták az Istent, ti pedig azt mondjátok, hogy Jeruzsálemben van az a hely, ahol Istent imádni kell.” Jézus így válaszolt: „Higgy nekem asszony, hogy eljön az óra, amikor nem is ezen a hegyen, nem is Jeruzsálemben imádjátok az Atyát. Ti azt imádjátok, akit nem ismertek, mi azt imádjuk, akit ismerünk, mert az üdvösség a zsidók közül támad. De eljön az óra, és az most van, amikor az igazi imádói lélekben és igazságban imádják az Atyát, mert az Atya is ilyen imádókat keres magának. Az Isten Lélek, és akik imádják őt, azoknak lélekben és igazságban kell imádniuk.”

452

Keresés

Nyugtalan világomban bár lenne egy kis megnyugvás. Zaklatottság közepette egy kis béke. Irigykedve nézem azokat, akiknek az élete templomként magasodik. Hol van az a templom, amelyben te megszólítasz engem? Hogyan lehetne életem olyan helyé, ahol tisztán lobog tüzed fénye?

Téma

Általában meg szokták jegyezni ezzel a szakasszal kapcsolatban, hogy amint személyes kérdésekre terelődik a szó, az asszony – aki akár lehetnék én is – azonnal felhoz egy teológiai problémát, csak hogy ne róla beszéljenek. Most vegyük egymás mellé ezt a kétféle nyomorúságot. Az ember nagyon szeretne találni egy helyet, ahol az élete rendben van. Nyugalomnak is szoktuk nevezni ezt. Mindnyájan vágyunk rá. Ez az a hely, ahol Istenre leginkább rá tudunk hangolódni. A minket körülvevő feszültségek elnémítják bennünk Isten hangját. A zsidókhoz írt levél számára (12,16) a paráznság az, amikor az ember mindent profanizál, minden ünneptelen. Ez az az állapot, amelyben Isten elnémul. Ez a kettő – a személyes életem és a teológiai problémaként megjelenő kultuszközpont – most furcsán egymás mellé kerül. Az életem alkalmatlan Isten közelségére. Hol van az a hely, ahol Isten szól?

Jézus azt mondja, az emberhez közel van Isten. Ott van benned az a hely, csak hagyjad, hogy megszólaljon.

Ez is egyfajta alámerülés. Egy teljesen idegen világból érkezem, amely kintről szorongat. Magam is idegen vagyok, a mulandóság nyelvén beszélek. Jézus pedig azt mondja, az örökkévalóság egészen közel van hozzám.

Történet

Azelőtt volt egy fa Fóton, a kántorképző udvarán. Ferdén nőtt, és valaki kis lépcsőket vajt a törzsébe, ezért könnyen fel lehetett mászni rá. Akkoriban gyakran jártunk Bibliával a kezünkben, mert a bibliaversenyre hosszú részeket kellett elolvasni. Mindig erre a fára másztam fel, mondván, itt nem zavar senki az elmélyült készülésben. Valójában soha nem olvastam, csak ültem fent, kezemben a Bibliával. Helyem volt. Mintha Isten mellett ültem volna. Olyan nagyon rendben volt minden.

Leveszem a polcra azt a Bibliámat. Már alig használom, Károli-szöveg. Mégis, ahogy most újra kinyitom, felöltik a fa, amelyet azóta már régen kivágtak. Arra gondolok, bár lenne helyem, ahol olyan nagyon rendben van minden.

4. Találok-e hitvallást?

Az asszony így felelt: „Tudom, hogy eljön a Messiás, akit Krisztusnak neveznek, és amikor eljön, kijelent nekünk mindent.” Jézus ezt mondta neki: „Én vagyok az, aki veled beszélek.” Tanítványai éppen ekkor jöttek meg, és csodálkoztak azon, hogy asszonnyal beszél, de mégsem mondta egyikük sem: „Mit akarsz, vagy mit beszélsz vele?” Az asszony pedig otthagya korszóját, elment a városba.

Keresés

Mondom az Apostoli hitvallást. Olykor leragadok egy-egy résznél, de az egész olyan szép sima. Most ahhoz a mondathoz érek: hiszem a test feltámadását. Újra ismétlem, bár már mindenki tovább ment: hiszem a test feltámadását. Megmondanád, hogyan mondok most – abban, amit éppen most gondolok, érzek, tudok, abban, amit éppen most élek, szenvedek és hiszek – áment erre az egészre?

Téma

Ez egy nagyon érdekes pillanat. Az asszony – aki akár lehetnék én is – ki-mond egy formális hitvallást. Ez Jézusnak a lélekben és igazságban imádan-dó Istenről szóló mondatára a válasz. Mint egy jó hittanos.

János evangéliumában a jó háziasszony (Lk 10,38kk), Márta a testvére halálakor hasonlóan szép hitvallásokat mond ki (Jn 11,21–27). Az egyik majdnem szó szerint az, mint az asszonyé. A kereszténység meghatódva hallja ennek a praktikus hitű asszonynak a gyors összefoglaló tételeit. Nem is érti, hogy Mária miért hallgat ezalatt. Már Lukács evangéliumában is csak hallgatott, most sincsenek hitvallásai. Akkor viszont mindnyájan megrémülünk, amikor a szép hitvallások után ez szólal meg: Uram, már szaga van, hiszen negyednapos. Ez is Márta mondata a nagy hitvallások után. Mintha János azt akarná mondani, hogy ezek a szép és nagy hitvallások nem sokat érnek, és a valósággal való szembesülés idején az ember elnémul. Mária hallgat. Itt az asszony, amikor rájön, hogy azzal beszél, akinek nem sokat érnek a nagy hitvallások, aki éppen az a Messiás, akiről eddig csak a szája szólt, elnémul, még a korszóját is otthagya, és bemegy a városába.

Szépen megfogalmazott hitvallásokhoz igazodunk gyerekkorunktól fogva. Ezek olykor nagyon hasznosak, stabillá tesznek. De mi van, amikor

egyszer csak rá kell nézni magára Istenre? Amikor a sorsunk összeomlik, amikor nem látunk semmilyen következő lépést, amikor szűkülünk hitvallásaink erőtlensége miatt. Akkor mit kérdeünk, mit mondunk, mit remélünk?

Történet

Látogatok valakit a kórházban. Beszélgetünk, még imádkozunk is. Halkan eléneklünk egy énekverset. Békés délután van. A szomszédos ágyon fekvő asszony egyszer csak megszólal:

- Van nekem is egy ilyen korú fiam, mint maga. Tamásnak hívják.
- Engem is – mondom.
- Az olyan jó gyerek – és hosszasan áradozik róla.
- Össze-vissza beszél – mondja az én ismerősöm.

Nem érzékelem ezt ugyan, de nincs időm kimondani, mert belép egy férfi. Olyan korú lehet, mint én.

- Szervusz, anya! Én vagyok, Tamás.

Az asszony idegenül néz rá.

– Jó napot – mondja. – Képzeld, van nekem is egy ilyen korú fiam, mint maga. Tamásnak hívják.

- Engem is – mondja a férfi csendben.

5. Találok-e szavakat?

Az asszony pedig otthagyta korsóját, elment a városba, és szólt az embereknek: „Jöjjetek, lássátok azt az embert, aki megmondott nekem mindent, amit tettem: vajon nem ez-e a Krisztus?” Erre azok elindultak a városból, és kimentek hozzá.

Keresés

Túláságosan kemény az életem ahhoz, hogy bármi is össze tudná törni. Túláságosan erősen állok ahhoz, hogy megengedhesek magamnak bármiféle megroggyanást. Túláságosan készek az ítéleteim ahhoz, hogy bárki jobb lehessen nálam. Túláságosan készek az igazságaim ahhoz, hogy bárki igazának engedjek. Törj össze, roggyants meg, ítélj meg, szégyeníts meg, Istenem!

Téma

Még ne érkezzünk meg oda, hogy milyen fontos másoknak szólni, mert a történet is bonyolultabb ennél. Újra figyeljük meg, mit mond még János! Elmondja Magdalai Mária történetét az üres sírnál (Jn 20,1kk). Ő is ugyanazt teszi. Elmegy, hogy elmondja a férfiaknak, hogy valamit látott. Ez a látás Jánosnál különösen is fontos. Mária az üres sírt látja, az asszony – aki akár lehetnék én is – a messiást, akinek el kell jönnie a világba. Ugyanazt látják, egyik így, másik úgy. Ez a látvány teszi őket tanúvá. Nem maguktól lesznek tanúk, nem is tudják értelmezni a látottakat. Nem vállalkozók, nem misszionáriusok, csak látnak valamit. Egyikük sem számít arra, ami történik velük. Tanácsstalanságukban alárendelődnek az „okos” férfiaknak. Mária elszaladt a tanítványokhoz, az asszony a városba. A látvány teszi őket tanúvá. Nem is mondanak mást, csak azt, amit láttak. Mária üres sírről beszél, az asszony még óvatosabb: vajon nem ez-e a Krisztus?

Itt van egy személyes pillanat. Az asszony felfedezésének az eszköze az, hogy Jézus megmondott róla mindent. Tudja azonban, hogy ez már nem érdekes. Pedig beszélhetne arról, hogy ebben a találkozásban az ő élete nem úgy bomlott ki, mint a falu ítéletében. Beszélhetne arról, hogy őt ez a zsidó rabbi felmagasztalta azzal, hogy beszélt vele, és titkokat bízott rá. Tudja, hogy ez már nem fontos. A samáriaiak ugyanúgy várták a messiást, mint a zsidók. Lehet, hogy tényleg ő az ott a kútnál, ahogy megmondta neki.

Életünkben nem így jelennek meg a hírek. Az határozza meg élményeinket, amilyenek vagyunk. Folyamatosan projektálunk. Ítéleteinket, helyezteinket a magunk életéből értékeljük.

Van itt egy hír. Ez a hír minket formál, nem mi őt.

Történet

Azelőtt együtt jártak minden év nagyhetében meghallgatni a Deák térre Bach János-passióját. A tömegben összeszorultak. Egy partitúrájuk volt, igaz németül, abból követték a zenét. A lány jobban értett hozzá, ő lapozott mindig. A fiú csak nézte a lapokat, a lányra figyelt inkább. Itta a gyönyörűséges muzsikát. Bach csodálatos volt. Csak ennyi történt köztük.

Sok év telt el. Hatalmas és tökéletes DVD-lejátszóján világhírű kórus énekel most a János-passiót. Ül a kényelmes fotelben, kristálypohárból vörösborot iszogot. A szobája tágas és világos. Gazdag berendezése árasztja a jólétet. A

régi partitúrára gondol és a lánya. Milyen régen nem látta. Vajon hol lehet? Most egyedül hallgatja a János-passiót. Hirtelen meggyűlölte Bachot.

6. Találok-e otthont?

Abból a városból pedig a samáriaiak közül sokan hittek benne az asszony szava miatt, aki így tanúskodott: „Megmondott nekem mindent, amit tettem.” Amikor tehát a samáriaiak Jézushoz értek, kérték őt, hogy maradjon náluk. És ott maradt két napig. Az ő szavának sokkal többen hittek.

Keresés

Olyan jó volt ezeknek a samáriaiaknak. Egyértelmű volt a veled való találkozásuk. Te te voltál, ők ők. De én hol talállak, hol vagy velem, velem vagy-e egyáltalán, vagy csak az emberek jönnek-mennek az életemen át? Mindenki helyet szeretne nálam, pedig nekem magamnak sincs helyem.

Téma

Az, ami itt megvalósul, valóságos csoda. Egy samáriai falu arra kéri a zsidó, Jeruzsálembé tartó rabbit, hogy maradjon náluk. Ráadásul nincs is egyedül, hanem egész csapattal jött. A két napot is ők dönthetik el. Nem egy gyors szállásról van szó, hanem teljes befogadásról. Ilyen csodák nincsenek. A természetes az, ami Lukácsnál történik (9,52kk), hogy nem fogadják be. Nincs olyan, hogy a magyarok kedvességéből befogadnak egy cigányt, hogy a gazdagok egy szegényt, hogy az egészségesek egy fogyatékos, hogy a heteroszexuálisok egy homoszexuális, hogy a büntelenekek egy bűnöst. A határok léteznek áthághatatlanul és örökre, mindkét oldalon egyaránt.

A be nem fogadás élménye azonban éppen Jézus jelenlétében válhat ítéletté. Ha tudnánk vele nem törődni, akkor talán ezt is be tudnánk illeszteni bűneink intarziájába, megtanulnánk élni vele. Mivel azonban fertőzöttek lettünk az ő elvárásaitól, ezért nem szabadulhatunk. A samáriaiak nem a festményeken vagy liturgiákban szereplő Jézust fogadják be, hanem az idegent, az ellenséget, a másfélét. Ők még nem látják benne azt, amit mi. Így válik értéké a befogadásuk. A példázatban (Mt 25,31kk) Jézus éppen ezt keresi: úgy fogadj be, hogy nem tudod, én vagyok az.

Történet

Hajtottam nagyon, rettentő késésben voltam. Az agyam már régen ott járt, ahová legalább fél órája meg kellett volna érkeznem. Talán ezért is nem vettem észre a stoppos fiút. Pár másodpercig egymásra meredtünk, ahogy az autó elshant mellette. Nem volt kifogásom arra, miért nem vettem fel. Nyugodtan meg is állhattam volna. Végképp nem értettem, miért nem tettem. Majd felveszi más – gondoltam, de nem tudtam kiverni a fejemből. Illetéktelen jézusi mondatok bukkantak fel emlékezetemből a befogadásról és a meg nem tett jócselekedetekről. Egyre rosszabbul éreztem magam. Az első leágazónál aztán visszafordultam érte. Tudtam, hogy ostobaság, hogy még jobban elkések, de tudtam azt is, hogy minden ott kimondott mondatom majd hazugsággá válik, ha nem teszem.

Amire visszaértem, eltelt vagy tíz perc. Kerestem a helyet, ahol állt. Talán előre gyalogolt. Lassítottam, de már tudtam, hogy elkéstem. Biztos fölvette valaki. Fogalmam sem volt, hogy nyerek bocsánatot.

7. Találok-e emberséget?

...az asszonynak pedig meg is mondták: „Már nem a te beszédedért hiszünk, hanem mert magunk hallottuk, és tudjuk, hogy valóban ő a világ üdvözítője.”

Keresés

Ha valami történik velem, abban téged talállak mindig? Vagy csak a jó történetek szólnak rólad? Néha remélem, hogy egy-egy esemény nélküléd zajlik. Néha remélem, hogy egy-egy történet tisztán a te üzeneted. De vajon nem én képzelem csupán, hogy így vagy úgy van egyik vagy másik?

Egyszer ott állok majd előtted, vagy inkább: ott állunk együtt valahol, és akkor kiderül, mennyire voltam te, és te mennyire voltál ott az életemben.

Téma

Mennyi irányba mutathat ez a mondat? Lehet, hogy Péterre és Jánosra, akik odafutnak a sírhoz, hogy a saját szemükkel lássanak és higgyenek. Akkor a samáriaiak úgy tapasztalnak, mint az apostolok, és így válnak tanúvá. Lehet, hogy Tamásra, akinek bűnévé lesz, hogy látni akar a saját szemével.

Lehet, hogy ezek az élmények együtt jelennek meg. Olykor a látás, a tapasztalás, a megértés motorja lesz az életünknek, amelyet tovább tudunk vinni, és tovább tudunk magunk is élni. Olykor ugyanaz a tapasztalat szegényünké lesz, hogy mennyire későn fedeztük fel, hogy mennyire nem tudtuk használni, megélni, továbbadni.

De bennünk van. A miénk. Lehet, hogy amit most élünk át, az csak halálunk óráján válik beszédessé. Lehet, hogy mint egy mag meghúzódik életünk terméketlen földjében, hogy egy napon valami miatt mégis kicsírázson, és a képek ellentmondóan ő tegye termékenyvé a körülötte levő ugart.

Az élmények később levetik a körülményeket. Nem az asszony miatt – aki akár én is lehetnék – hisznek, de az asszony mégis ott van ebben a hitben, mint egy foglalat. Már nem ő az érdekes, mert amit kaptam, az enyém lett, engem formál, engem éltet.

Történet

Minden szög kihúzásában ott van öregapám. Minden versmondásomban ott van apám. Ha egy elrontott írást vagy rajzot kell kijavítanom a papíron, anyám mozdulatait követem. Minden kiránduláson Béla bácsi megy előttem és Pali bácsi mögöttem. Minden bögre kakaót nagymamám készít, minden fejfájásom nagyapámat idézi. Minden ige hirdetésemben hallok Zoltán bácsit. Más és más arcok tűnnek fel, amikor megkeverek egy pakli kártyát, amikor megpendítek egy gitárt, vagy lenyomok egy billentyűt a zongorán. Mihály bá mozdulataival kaszálok. Minden focizásnál a fiaimnak passzolok. Minden éneket a lányaimmal énekelek. És még mennyi mozdulat és mennyi arc! Vagyok-e egyáltalán én, és nem mindenki más vagyok-e valójában?

Presbiteri napok

Kilenc lépcső

Bevezetés

Az egyházszerzés kulcskérdése a presbiterekkel való találkozás. Ennek egyformán célja a lelki épülés – *lemerülés* –, a közösségépítés és a tájékoztatás. Ebben a tervezetben olyan presbiteri napokat vázolunk fel, amelyek akár egyházmegyei, akár gyülekezeti szintű havonkénti találkozókat tesznek lehetővé. Célunk elsősorban a témák vonalvezetésének kialakítása. Emiatt nem határozunk meg pontos napirendet, egyéb programokat. Ez legyen a szervezők feladata.

Gyülekezetünk a világban

A nap témája

A téma egyik oldalról túlságosan is népszerű lehet. A világ távolságai olyan nagyok, hogy felelősség nélkül politizálhatunk, beszélhetünk az ország vezetéséről, a palesztin kérdésről vagy a globális felmelegedésről, a gazdasági válságról és más hasonló közkeletű témákról. Mindezt annak a biztos tudatában, hogy a feladat túlságosan nagy ahhoz, hogy bármit tegyünk, ugyanakkor elég globális ahhoz, hogy érintettségünk révén beszélni tudjunk róla.

A másik oldalon éppen ez az érintettség formál keresztény kérdéseket: sodródás helyett Isten akaratát keressük.

Kreatív kiindulópont

Osszunk szét napilapokat! Van-e jellegzetesen keresztény álláspontunk a bennük megjelenő hírek kapcsán?

Sodródunk a világ folyamataiban

Cselekvési képességünk összefüggésében alig találunk különbséget a belpolitikai változások és a világ nagy folyamatait illetően. Beszélünk ugyan képvisleti demokráciáról, de a valóság az, hogy nem tudunk beleszólni országunk gazdasági, társadalmi, politikai változásaiba. Ugyanígy nem tudunk

cselekvő részesei lenni a világot átfogó rendszereknek, folyamatoknak. Ide értjük az államok mozgatta eseményeket, helyzeteket, mint a gazdasági világválság, a háborúk, a faji megkülönböztetés és az ökológiai változások.

Mindezekre jellemző, hogy *érintettek és tehetetlenek* vagyunk velük szemben. Ha őszintén vallunk sodródásunkról, akkor ebben a vallás mintegy vigasztalást jelenít meg. Azt a bizalmunkat erősíti, hogy Isten majd gondoskodik mindarról, amiben mi tehetetlenek vagyunk, és eligazít azokon a területeken, amelyeket át sem látunk.

Elszánt cselekvők – kis hatékonysággal; semmittevők – nagy szájjal

Azok, akik nem törődnek bele tehetetlenségükbe, két nagy csoportra oszthatók. Az egyik csoport tenni próbál minden erővel. A cselekvésük akkor látszik hatékonynak, ha lekerítenek a nagyból egy kisebb tartományt, ezt az egész részének tekintik, ebben válnak hatékonyra, amennyire erejük engedi. A valósághoz hozzátartozik, hogy ez az egésznek valóban csak töredéke, de az illúzióhoz elég. Ez történik gyakran az egyház összefüggésében. Ez egy belátható cselekvési kör, az egésznek csupán kis tartománya. A természetvédelem eszköze is ez: légy természetvédő a magad háza táján! Ha mindent megteszel, várhatod, hogy mások is tegyék. Ez szép, de az egészet illetően igen kicsi a hatékonysága, mert mások nem tesznek semmit.

A másik kör belátja a cselekvés tehetetlenségét, de hangoztatja, hogy valaminek *történnie kellene*. Ez történik egy tüntetésen. Kivonul néhány – akár néhány száz – ember, akik úgy érzik, tesznek valamit azzal, hogy legalább a hangjukat hallatják, valójában nem történik semmi. A cselekvésképtelenség tudata szkeptikussá tesz. Ma Magyarországon tömegek válnak apolitikussá.

Világméretű mondanivalónk van

Az evangélium a világnak szól. Mondanivalójában igényt tart arra, hogy ne rejtve, valami titkos kör számára legyen üzenetté, hanem a népek sokasága, a világ nagy rendszerei változzanak meg általa. Másfelől igaz az, hogy nem a műfaja alapján – pedig úgy is lehetne –, hanem a tartalma miatt oldja fel a tehetetlenség bénultságát.

Az evangélium üzenete a nem hatékony sürgölődőknek az, hogy nem nekik kell megoldaniuk a világ problémáit, hanem Isten az, aki a cselekvésükben őket munkatársukká fogadja, és megteszi azt, ami a világon segít.

A szájukat jártató kétségbeesetteket pedig arra biztatja, hogy ő valóban

meg tudja változtatni a dolgokat. Így mind a valódi cselekvést nélkülöző sürgölődés, mind a semmittevés bénultsága feloldódhat. Van értelme fáradozni, hiszen Isten az igazi cselekvő.

Gondviseléshit egy örült világban

Ezen a ponton azonban mindazok, akik eddig szívesen beszéltek a globális kérdésekről, elbizonytalanodnak, hiszen a gondviselésre való ilyen támaszkodás hit kérdése. A hit pedig ebben csupán mint végső menekülés szokott megjeleni, azaz „itt már csak az imádság segít”. Ez a hit – hinni, hogy Isten cselekvő Isten – azonban nem végső menekülés, hanem cselekvésünk kezdete.

Ajánlott bibliai szakasz

- Mt 14,22–33: Jézus a vízen jár

Gyülekezetünk a „városban”

A nap témája

A gyülekezetek presbiterei gyakran a település vezető emberei is. Ha funkciót nem is viselnek, köztisztviselőként álló szerepet játszik abban, hogy presbiternek választották őket. Van köztük a város életéhez, tudatában vannak cselekvőképességüknek, működik a felelősségérzetük. Ennek a napnak a kérdései arról szólnak, vajon van-e szerepe a kereszténységnek, a gyülekezetnek a város életében. Eltér-e a gyülekezet keresztény értékrendre alapozott mondanivalója a város közéletében uralkodó szemlélettől? A közügyeket támogató vagy annak ellenálló módon él-e a gyülekezet a városban?

462

Kreatív kiindulópont

Fogalmazzunk meg felhívást valamilyen közérdekű témában a helyi újságba! Mennyire keresztény jellegű ez?

Királyként vagy rabszolgaként?

Természetesen mindenhol másképp él meg a gyülekezetek a saját településükön való létüket. Vannak helyek, ahol komoly szerepet töltenek be, míg

más helyeken a település lakossága észre sem veszi, hogy léteznek. Van, ahol a gyülekezet képviselői ott ülnek a tanévzárókon az iskolában, meghívják őket minden rendezvényre, sőt egyházi szertartásokat kapcsolnak a városi ünnepekhez; van, ahol a gyülekezet képviselőinek hosszasan kell várakozniuk különböző előszobákban, hogy egyáltalán bemutatkozhasanak.

Mindkét helyzet a gyülekezetet jellemzi. Mindkét helyzet feladatokat teremt.

Látnak minket

Lehet, hogy az adott helyzetet a történelem, a település szociológiai adottsága teremti meg. Ha az egy településen levők túlnyomó többségben a mi gyülekezetünk tagjai, akkor nyilvánvaló az összefonódottság. Egy nagyvárosban, sok felekezet között könnyű eltűnni.

A látható gyülekezet körül sztereotípiák alakulhatnak ki. Az evangélikusok ilyenek vagy olyanok. Ezért sokat tehetünk, hiszen ezek a gyakran ismételt jellemzők minden bizonnyal igazak is. Tényleg, mit is teszünk? Mi a jellemző ránk? Milyennek látnak minket, és mi mit szeretnénk mutatni, hogy az alapján lássanak bennünket?

Az elrejtett gyülekezet is figyelmeztető. Elrejtettségének éppen az is lehet az oka, hogy nem csinál semmit.

Miben vagyunk tevékenyek?

Tragikus az, ha a gyülekezetet nem a kereszténységéről ismerik meg. A korai keresztények jellemzőjeként tartották számon a szeretetet. A Diognétoszhoz írt levél a 3. századból irigyelhető jellemzést ad a keresztényekről. A szent élet mellett nagyon fontos az, hogy kiderüljön, a gyülekezet mivel is foglalkozik, mi a mondanivalója a világ számára. Ezt ugyanis elsősorban a saját települése számára kell tudnia megfogalmazni.

Ennek a mai élethelyzetünkben különös jelentősége van, hiszen a kereszténységnek határozott mondanivalója kell hogy legyen a fajgyűlölet, a politikai szélsőségségessé, az ökológiai széthullás, a gazdasági katasztrófák idején.

Ajánlott bibliai szakaszok

- Jer 29,7: Jeremiás levele a fogságban levőknek
- Lk 19,41–42: Jézus megsiratja a várost

Gyülekezetünk az egyházban

A nap témája

A gyülekezet egyház önmagában is, ugyanakkor egy nagyobb közösség része. A nagyobb közösség formái, olykor szándékai eltérők lehetnek a helyi közösséghez viszonyítva. Más gyülekezetekben más szokások élhetnek, de létezik a szokások (pl. a liturgia) központi elvárása. Az egyházközségek anyagilag is összekapcsolódnak a Magyarországi Evangélikus Egyházzal. Kapcsolataink – ökumenikus és társadalmi téren – olykor még szélesebbek.

A központi stratégiai törekvések elvárásokat támasztanak a gyülekezet céljait illetően is.

Hogyan éljük meg szélesebb összetartozásunkat?

Kreatív kiindulópont

Építsünk fel a semmiből egyházszerkezetet! Mik lennének a feladatok? Tisztségviselőket találunk elsőnek, vagy munkát? Milyen szempontok vezetnének?

A szélesebb egyházi összetartozás teher

Ugyanúgy, mint mindenféle összetartozás, ez is ad feladatokat. Néhány gyülekezet felteszi azt a kérdést, hogy mi értelme befizetni járulékokat, adományokat, offertóriumokat a magasabb szintű egyházi pénztárakba. A gyülekezet vezetőiben is felmerülhet – aggodalmasan vagy számítóan –, hogy a bejövő pénz jól fenn tudná tartani az egyházközséget. Ráadásul mindenki szereti, ha látja, hogy adományai milyen közvetlen célokat szolgálnak.

Olykor egy-egy nagyobb gyülekezetnek el kell viselnie a körülötte élő szóránygyülekezetek terheit. Ez különösen akkor válik problémává, ha két vagy több ilyen közösség régóta békétlen viszonyban él egymással a hétköznapokban is.

E nap folyamán nem elég addig eljutni, hogy viseljük el ezt szeretettel, hanem meg kell értetnünk, hogy mindennek keresztény tartalma van.

A szélesebb egyházi összetartozás lehetőség

Rosszízű lenne azzal példálózni, hogy a gyülekezetek nagy része haszonélvezője a „felülről” jövő támogatásoknak. Nem is lenne jó ebben az irányban elvinni gondolatainkat.

A helyi gyülekezet tevékenységei alkalmasak lehetnek az egyházi élet egy bizonyos területen való konzerválására, de az egyházi élet szélesebb tevékenységet folytat országos vagy megyei szinten. Példaként említhetjük a lelkészképzést. Egy gyülekezet nem vállalhatja fel, hogy saját erejéből teológusokat, bibliatudósokat, lelkészeket képezzen ki, hogy külföldön vagy itthon taníttassa őket különböző egyetemeken. Ez központi feladat.

A sokféle gyülekezet életformáinak mintáit a magasabb szintek szinkronizálják. A különálló gyülekezetek belterjessé, gondolatilag egysíkúvá, egy helyben toporgóvá válhatnak. Az, hogy találkozhatunk más gyülekezetekkel, megismerkedhetünk más rendszerben működő közösségekkel, ellenőrizteti velünk saját tevékenységünket, és segít a haladásban.

A szélesebb körű összetartozás munkaágakat teljesíthet ki, munkát oszthat meg. Leleményesnek kell lennünk abban, hogyan tudnánk a feladatok végzésében más gyülekezetekkel összekapcsolódni.

A szélesebb egyházi összetartozás szent kötelesség

Minden gyülekezetnek van valamilyen különös adottsága, jellegzetessége, amivel másoknak szolgálhat. Az erősebb segítő odafordulása a gyengébbhez újszövetségi hagyomány. Ez nem csupán anyagi támogatást jelent, hanem régi szokás az élő gyülekezetek körében, hogy egy-egy sikeres munkaágat, például az ifjúsági munkát egyik gyülekezetből a másikba is áttelepítik az erősek szolgálatával. Példák egész sora áll rendelkezésünkre az ókortól napjainkig ilyen gyülekezeti kapcsolatokra.

A napjainkban a lelkészi fizetések központivá tételére irányuló, egyre erősödő szándék ugyanebbe az áramlatba tartozik. Az sem képzelhető el másképp, mint hogy az erősebb gyülekezetek nagyobb mértékű anyagi áldozatvállalással ellensúlyozzák a kisebbek anyagi erőforrásainak hiányát.

A gyülekezet szolgálata a hit megélése. Így a szűkkeblű paternalista törekvések Krisztus-ellenesek.

Ajánlott bibliai szakasz

- 2Kor 9,6kk: A gyülekezeti adakozás rendje

Gyülekezetünk vezetői vagyunk: lelkészek, presbiterek

A nap témája

A lelkész és a presbiterek egy csapat tagjai. A felügyelő különösképpen is társa a lelkésznek, a presbiterek azonban ugyanúgy kötelességekkel és jogokkal rendelkeznek. A lelkész szerepe a gyülekezet életében az egyháztörténet során gyakran változott. Voltak korok, amelyekben teljhatalommal rendelkezett, voltak korok, amelyekben a világi tagok szolgájává lett. Ma ezek az arculatok egy-egy gyülekezetben is változatos képet mutathatnak.

Van-e hatalma a lelkésznek? Mennyiben más a szerepe, mint a gyülekezet többi tagjának?

Kreatív kiindulópont

Rajzoljunk lelkészt! A rajz mint pszichológiai vizsgálati eszköz megmutatja, mit is gondolunk róla. Szószéken áll vagy ázó van a kezében? Magas vagy alacsony? Luther-kabátos, nyakkendő vagy farmeres?

A lelkészség a protestantizmus neuralgikus kérdése

Magyarországon a római katolikus többség miatt különösen is problémás a lelkészi hivatás meghatározása, ez ugyanis az egyik szakítópont ma a katolicizmus és protestantizmus között. Ez egyrészt ahhoz vezet, hogy az ökumenikus kapcsolatokban jól kommunikáljuk ezt a kérdést, de még fontosabb, hogy észrevegyük a lelkészi identitás sérülését. A lelkész megrekedt a nép és a papság között. Olykor elvegyülve csupán egyike lesz a gyülekezet tagjainak, olykor hatalmaskodó önteltségben basáskodik. Ha megkérdezzük erről a jelenlevőket, kiderül, hogy alig tudnak olyan szerepet körülírni, amely jellegzetessé teszi a lelkész hivatását. Ebben az identitásválságban pótcelekvésekre kényszerül maga is, így lesz gondnokká, pénztárossá, építésvezetővé, programszervezővé.

466

Az egyetemes papság

Luther valóban állítja, hogy minden megkeresztelt ember pap. Ezzel azonban nem azt mondja, hogy minden megkeresztelt ember lelkész, illetve a lelkészével azonos jogosítványokkal rendelkezik. Luther ugyanis a papság biblikus tartalmára gondol, amikor kijelenti, hogy minden megkeresztelt ember pap. A lelkészi szolgálat viszont korántsem abban az értelemben papság, mint ahogy itt érti.

EXTRÁK

Az egyház babiloni fogságáról szóló könyvecske világosan tükrözi Luther felfogását: „...akiket pedig mi papoknak nevezünk, azok szolgák, (...) és a papság (sacerdotium) semmi más, mint szolgálat (ministerium). Hasonlót mond Pál 1Kor 4,1-ben: »Ki-ki úgy ítéljen felőlünk, mint Krisztus szolgálói és Isten titkainak sáfárai felől.« (...) Így írja le ugyanis Isten a papot Malakiás próféta által: »A pap ajkai őrizték a tudományt, és tant keressenek szájából, mert a Seregek Istenének követe ő.« (Mal 2,7) Azért feltétlenül biztos dolog, hogy aki nem a Seregek Istenének »angyala« (azaz: követe), vagy más célra és nem követségre (angelatum) hívatik meg, az éppenséggel nem pap.»

Luther szerint tehát nem az elnevezés a fontos. Az egyházban az ige szolgálata azonban semmiképpen sem egyetemes funkció! Erre Isten elhívott követeknek van felhatalmazása. Formálisan az egyház gondoskodik fölkezdésükről, szenteli föl és állítja szolgálatba őket, de mindenkor Jézus Krisztus személyes elhívását feltételezve. Ebből Luther soha nem engedett. (Vég-helyi Antal nyomán)

A lelki hatalom

A lelkész nem személyi minőségéből eredően, hanem Krisztus felhatalmazása alapján (Mt 16,19; Jn 20,23) rendelkezik a kulcsok hatalmának gyakorlásában megnyilvánuló lelki hatalommal. A Péterre és nyomában az elhívott szolgákra bízott kulcsok két dimenzióban működnek: egyrészt Isten országának ajtaját nyitják vagy zárják, másrészt a földön élő egyház közösségébe fogadnak be/vissza, illetve zárnak ki onnan. Mindezt a Krisztus megbízásából, Isten nevében és hatalmával adott vagy éppen megtagadott bűnbocsánat révén gyakorolják. Luther ezért is beszél két kulcsról: oldó és kötő kulcsról. Ez a formális képzavar a kaput nyitó vagy záró kulcsok képének egy másik képpel való ötvözésből ered: az Isten ítélőszéke felé tartó bűnös bűnterhének leoldását vagy megkötözését kifejező képről van szó. Luther nyomatékosan hangsúlyozza, hogy az egyházban mindkét kulcsot használni kell. A bűn terhe alól feloldozni és ezzel Isten országának láthatatlan lelki és az egyház látható földi közösségébe visszafogadni csak a bűnet megvalló, megbánó és Krisztus irgalmában bízó bűnöst kell és szabad. A nyilvánvaló, életvitelszerű bűnöket bűnnek elismerni és azt elhagyni nem akarókkal szemben – örök üdvösségük érdekében – a kötőkulcsot kell alkalmazni, annak reményében, hogy az ilyen megkeményedett szívű testvéreket éppen ez a velük szemben alkalmazott lelki szigor vezeti majd el az igaz bűnbánatra és töredelemre, lehetővé téve a bűnből való feloldozásukat és Isten

gyermeküknek közösségbe való visszafogadásukat. El kell ismernünk, hogy egyházunkban az oldó kulcs szinte kizárólagos használata nem felel meg sem az Újszövetség, sem Luther tanításának. (V. A.)

A gyülekezet lelki hatalom alatt élő közösség

A gyülekezet egyrészt lelki módon, a kulcsok hatalmának gyakorlásával kormányzott közösség (kellene hogy legyen). Másrészt pedig a Szentlélek vezetése alatt álló közösség. Ez Pál apostol szerint a Lélek ajándékainak jelenlétében, illetve a velük való (sohasem romboló, hanem mindig építő) szolgálatban nyilvánul meg (1Kor 12; Róm 12). Csak a Szentlélek hatalma alatt álló gyülekezet áll valóban és nemcsak névlegesen az egyház Urának, Krisztusnak a hatalma alatt. Csak a Szentlélek uralma alatt álló egyházban és gyülekezetben érvényesül aktuális ügyekben és kérdésekben az egyház Urának akarata. Egyébként csak emberi akaratok feszülnek egymásnak, és az ennek mentén létrejövő hatalmi csoportok vetélkedésében felülkerekedők akarata fog érvényesülni. Ilyenkor azonban az egyház és a gyülekezet már csak nevében az, ami. Luther ezért inti Erasmust a *De servo arbitrio*-ban, hogy „Az Isten egyháza nem olyan egyszerű, mint ez a szó: Isten egyháza”. Az egyházat nem az „egyház” feliratú cégtábla teszi egyházzá. A gyülekezet sem gyülekezet csak azért, mert ezen a néven van bejegyezve.

Félő, hogy ha egyházunkban demokratikus (vagy éppen áldemokratikus) többségi szavazattal kívánjuk megállapítani, hogy egy-egy konkrét kérdésben mi az egyház Urának akarata, akkor egyházunk kikerül(t) a Lélek uralma és vezetése alól, és Krisztus akarata többé nem érvényesül benne. Így az evangélikus egyház nevet viselő intézmény nem több infrastruktúrájánál és infrastruktúráját működtető egyesületnél. (V. A.)

Ajánlott bibliai szakasz

- Jn 20,21–23: A kulcsok hatalma

468

Gyülekezetünk tagjai vagyunk

A nap témája

A gyülekezet egyedülálló közösség abban a tekintetben, hogy az istentiszteleten, ünnepi közös találkozásán együtt vannak idősek és fiatalok, férfiak és nők, magasan képzetek és iskolázatlanok, gazdagok és szegények. Talán

EXTRÁK

lehetne még más meghatározókat is említeni, de ezek az emberek mind osztoznak Istenhez való közeledésükben.

Mit tudunk egymásról? Jó-e, ha sokat, jó-e, ha keveset? Hogy lehet a különbözőségeket kiegyenlíteni? Kell-e?

Kreatív kiindulópont

Szerepjáték. Jelenjen meg egy idegen a gyülekezetben. Hogyan közelítjük meg? Súlyos titka van: nemrég abortuszon esett át. Hogyan bánunk vele?

Mindenki a maga terhét hordozza

Lehetne alapvető célkitűzésként tekinteni, hogy a közösség tagjai minél jobban megismerjék egymást. Ez azonban már sokszor mutatta meg álságos voltát, hiszen vétkesen pletykaéhesek vagyunk, és a mások életéből szerzett információkat zsákmányként kezeljük. Gyülekezeti közösségek mentek tönkre, gyülekezeti tagok sokasága hasonult már meg amiatt, hogy a gyülekezet tagjai titkokat árultak el, csemegéztek mások gyengeségein, és visszaéltek a bizalommal.

Tudomásul kell azt is vennünk, hogy gyülekezetünk tagjai terheket hordozó emberek, mindnyájan azok vagyunk. Lehet, hogy éppen valakinek a hite, az egyház üzenete az, ami vigaszt, erőt jelent terheinek hordozásában.

Az élet terheinek jellemzője, hogy más nem részesedhet belőlük. Teljes mélységében nem vagyunk képesek megérteni egymás fájdalmát, szenvedését. Szívesen megtennénk, de nem tudunk behelyezkedni mások helyzetébe.

Szeretetünk első jele a diszkréció. Ez egyrészt abból áll, hogy elfogadunk embereket a titkaikkal együtt. Akik érzik, hogy lehetnek titkaik, és semmi nem fenyegeti életük elzárt területeit, azok megnyílnak a kellő pillanatban.

A másik nagyon fontos feladat, hogy mások titkaival úgy kell bánnunk, mintha valami különös érték őrzői lennénk.

Egymás terhét hordozzátok!

A két mondat látszólagos ellentmondása – mindkettő a Galata-levélből szól, egymáshoz egész közeli helyekről – ebben a pillanatban oldódik fel. Amikor valaki beavat minket élete terhébe, az a mi terhünké lesz. Ezt akkor is végig kell gondolnunk, amikor mi rakunk valakire ösztinteségből olykor elviselhetetlen terheket. Másrészt így válunk teherhordozóvá. Mennyire szeretnénk ezektől néha szabadulni! A ránk bízott terheket azonban őriznünk kell. Talán így könnyíthetjük meg a megterheltek életét.

Befogadás

Korosztályok, élethelyzetek alapján más és más helyzetben érkezünk a gyülekezetbe. A közösség létkérdése a befogadni tudás. Itt minden mondat, gesztus, mosoly számít. Egy gonosz összeségás a legkitűnőbb igehirdetést is a visszájára tud fordítani. A gyülekezeti közösségnek szenvedélyesen kell figyelnie a vendégszeretetre, az elfogadásra, a befogadásra. Ebben nem tudunk elég ötletesek lenni.

Ajánlott bibliai szakasz

- Gal 6,2–5: Egymás terhét hordozzátok!

Gyülekezet tagja vagyok

A nap témája

Személyes életünk összekapcsolódik a gyülekezet életével. Állandó kérdésünk, hogy mennyire. A presbitereké általában nagyobb mértékben. Sok időt, sok energiát, sok pénzt áldozunk a gyülekezetnek. Mit kapunk a gyülekezettől? Nem túl sok-e, amit a gyülekezetre áldozunk? Mi a mi szerepünk a gyülekezetben?

Kreatív kiindulópont

Gyors kör tíz kiválasztottal (kisebb, 15 fő körüli csoportnál mindenki): mit változtatna meg a gyülekezetében? – ez hamar megy. Mire büszke a gyülekezetében? – ez már nem annyira...

Mire vagyok büszke?

Személyes kapcsolatunk azt is jelenti, hogy a gyülekezetről alkotott véleményünk egzisztenciális. Általában sok negatív észrevételünk van. A gyülekezethez való tartozásunkat azonban az tudja motiválni, amire büszkék vagyunk. Egy körkérdés – „Mit javítana ön a gyülekezet életén?” – rengeteg panaszt tudna előhozni, míg az ellenkező kérdés – „Mire büszke ön a gyülekezetében?” – elbizonytalanítja a válaszadókat.

Pedig büszkék lehetünk a több száz éves hagyománnyal rendelkező vagy éppen mostanában induló közösségeinkre, liturgiánkra, protestáns princípiumainkra. Vannak, akik iskolát, óvodát, más intézményeket irányítanak.

Van, ahol remek a szeretetszolgálat. A gyülekezet emberei nagyon sokféle szaktudással, ismerettel rendelkeznek. Van, ahol szép épületeket használnak. A közösségekre általában is büszkék lehetünk egy elmagányosodó környezetben.

Az én népem

Az ember a sajátjával kapcsolatban nem számolja az áldozatot. Egy apa számára nevetséges vagy végletesen tragikus lenne, ha elkezdené számolni, mennyit „áldoz” pénzben, energiában, fáradságban a családjára. Természetesnek tekinti, hogy mindent. Itt nem is a mennyiségen van a hangsúly, hanem a módon: számolatlanul.

A gyülekezet tagjai között olykor elszörnyedést kelt, amikor tizedről beszélünk, pedig azok a gyülekezetek mennek jól, amelyeknek a tagjai „számolatlanul” áldoznak pénzt, időt és energiát. Ők ugyanis nem egy testületet, idegen közösséget támogatnak, hanem sajátjuknak érzik a gyülekezetet.

Jézus mondása erre is igaz: *„ahol a ti kincsetek van, ott lesz a ti szívetek is.”*

Helyem a gyülekezetben

Amikor a saját helyünket keressük a gyülekezet életében, gyakran jutunk oda, hogy túlságosan sokat, de legalábbis többet teszünk másoknál. A másik végpont legalább ennyire gyötrő, amikor azt érezzük, nem eleget teszünk, vagy nem találjuk azt a fogáspontot, ahol segíthetnénk a gyülekezet életét.

Ennek a helyzetnek a megoldására készítsünk felelősségi vagy tevékenységi mátrixot!

(Ez egy viszonylag egyszerű irányításméleti eszköz. Post-it lapokra írjuk fel a gyülekezeti tevékenységeket egyesével. Olyan sok van, hogy érdemes egy területet kiválasztani, például a vasárnapi istentiszteletet. Ilyen tevékenységek lehetnek: a kapunyitás, az oltárdíszítés, az újságok, a kegyeszerek, az énekkar, a hangerősítés, a fűtés, az emberek fogadása, a hirdetések összeállítása stb. Ezeket a lapokat felragasztjuk egyenként a falra. Utána felírjuk a szereplőket egyesével, akik a gyülekezetben bármit végeznek. Figyelem! Nem fordítva, tehát előbb a tevékenységeket, utána a szereplőket! Azután a nevekhez társítjuk a feladatokat. Kiderül, ha valaki túlságosan sok mindent csinál, és kiderül, ha valaki semmit. Az is látszik, hogy mindenki azt végzi-e, amihez ért. Ezt az eszközt lehet használni a gyüleke-

zeti munkamegosztásoknál, munkaköri leírásoknál vagy egy-egy nagyobb program szervezésekor.)

Ajánlott bibliai szakaszok

- 2Móz 18,1kk: Jetró tanácsa
- 1Kor 12,12kk: A test tagjai

Gyülekezetünk a hit útján

A nap témája

A hit szemérmes dolog. Sokan azt mondják, magánügy. A gyülekezetben éljük meg hitünket, hitünk megvallásában sokakkal közösséget találunk. Egyek vagyunk az ige hallgatásában és a szentségek átélésében. Mennyire igazodik a mi hitünk a gyülekezet hitéhez?

Kreatív kiindulópont

„Álljanak fel azok, akik hiszik, hogy...” – Hitbeli állításokra való reakciók ezek. Például: a születésünk csillagjegye befolyásolja a sorsunkat. Jézus testébe harapunk, amikor úrvacsorát veszünk. A sorsunk előre meg van írva stb. Remélhetőleg nagyon színes kép tárul elénk. Ez lehet a téma megalapozója.

Hiszek a magam módján

A korunkban megjelenő szociológiai vizsgálatok azt mutatják, hogy országunkban a vallásos réteg leginkább a maga módján hisz. Ez egyrészt azt jelenti, hogy nem kapcsolódik hétköznapi módon egyetlen felekezethez sem, másrészt azt – és ez a problémásabb –, hogy a hit dolgaiban elhajlik a biblikus alapoktól, kiválogatja a kereszténységből, sőt idegen vallásokból a kellemes, jól használható elemeket, és ezt teszi a maga vallásává. A gyülekezetben belül is sokféle vallásosság van. Bár evangélikusok vagyunk, de hitünk alapján néhányan reformátusok, katolikusok, zsidók, evangélikálok, ezotéria iránt érdeklődők és egyebek. Sokan keverik mindezeket. Hol a határ? Van-e értelme határt húzni az evangélikus tanítás köré? Nem gondolkodhatna-e mindenki úgy, ahogy akar?

Az evangélikus gondolkodás felfedezése

Nincs értelme evangélikusnak lenni akkor, ha nem gondoljuk azt, hogy Istenről megfogalmazott gondolataink, felfedezéseink legjobbika az evangélikus gondolkodás. Az ember felől nézve ez az egyetlen járható út. Más kérdés, hogy Isten kiket akar üdvözíteni – ez az ő dolga. Szánalommal vagyunk sokak felé, akik nem találnak rá erre a gondolkodásra. Ha az eszme-fejlődést nyomon követjük, lényegi kérdésekben előbb-utóbb mindenki megérkezik ide, akárhonnan indul. Tillich szerint a széttöredezettség javára szolgál az igazságnak. Tegyük hozzá: a végső felfedezések azonban rendet teremtenek a széttöredezettségben. Ez az ökumené alapja. Itt nem szervezetről van szó, hanem Lélekről.

Égyáltalán nem mindegy, hogy ki mit hisz. Egyrészt őrzünk egy ránk bízott kincset, másrészt miért innánk pocsolyából, ha itt a forrás?

Ennek a gondolkodásnak a megismerése, az ebben való élet gyülekezetünk létének értelme.

Az érzékenység és a tolerancia határai

Ezután nagyon nehéz feltenni azt a kérdést, hogy hol a tolerancia határa. Biztosak vagyunk abban, hogy nem mindegy, ki mit hisz. Luther álláspontját szívesen követjük abban, hogy a Biblia logikája, benne Jézus személyének megértése, rajta keresztül Krisztussal való személyes kötődésünk húzza meg a határokat. Ha valamelyik igazságunk ezeknek nem felel meg, szívesen mondunk le róla. Ez a toleranciánk.

Másfelől hallatlanul érzékenyen kell reagálnunk arra, ami mindezeket megsérti. Ebben nem lehetünk toleránsak. Így mentjük meg „*magunkat és hallgatóinkat*” (1Tim 4,16).

Egyidejűleg szélsőségesen toleránsak vagyunk az emberek felé. Mindenkinek van helye a gyülekezetben. Még azoknak is, akiknek cselekedeteit, életvitelét, gondolatait nem tudjuk tolerálni.

Ajánlott bibliai szakasz

- Jn 14,6: Én vagyok az út...

Gyülekezetünk a szentek közössége

A nap témája

Beszéltünk már arról, hogy milyen sokszínű a gyülekezeti közösség, hogy benne mennyi feladat osztódik szét. Ez a nap arról szól, hogy valójában a gyülekezet egyetlen ponton alkot valódi közösséget, ez pedig a Krisztusba vetett hit. Az előző alkalmak jól mutatták, hogy készek vagyunk jó közösség építésére. Készek vagyunk változatos eszköztárat felvonultatni annak érdekében, hogy mindenki szívesen jöjjön közénk. Ha azonban nem a hit válik fő motívummá és mozgatóerővé, akkor az egyház könnyen válik pusztán társadalmi egységgé. Mennyire és milyen módon éljük meg azt a szándékunkat, hogy a szentek közösségévé legyünk?

Kreatív kiindulópont

Tíz kiválasztottal játsszuk el, milyen eszközöket vásárolna a gyülekezet számára, ha végtelen mennyiségű pénze lenne. A kérdés a tevékenységekre vonatkozik. Lehetne kisbuszt venni, hogy összegyűjtsük az embereket. Lehetne biliárdasztalt venni, sportpályát építeni, mert arra haragnak a fiatalok.

A gyülekezet mint társadalmi közösség

Egészen meghökkentő annak a végiggondolása, hogy milyen remekül működne egy gyülekezet kereszténység nélkül. A jó közösség, a színes programok, a változatos, szép helyszínek, az okos gondolatok sokféle vonzerőt tartogatnak. Olykor egy biliárdasztal megvásárlása csodákat teremt a közösségépítésben. Egy kirándulás jobban összehozza az embereket, mint az istentisztelet. Egy ifjúsági óra elképzelhetetlen gitár nélkül. Az is tanulságos, hogy a gyülekezetszervezésben milyen nagy jelentősége van az ilyen jellegű eszközök használatának.

Márpedig a gyülekezet nem társadalmi típusú közösség.

A gyülekezet a szentek közössége

A szentek közösségén a Krisztusban hívők – társadalmilag igencsak nehezen körvonalazható – csoportját értjük. Ez azt is jelenti, hogy az egyház tagjai elsősorban a Krisztus-hit alapján alkotnak halmazt, minden más másodlagos. A gyülekezet szociológiai szempontból ezért válik olyan sokszínűvé, mint ahogy erről már beszéltünk. A közösségszerveződés szociológiai és eklezio-

lógiai szempontja nem azonosítható: missziós törekvéseinknek, gyülekezet-építő szándékainknak elsősorban a hit közösségteremtő erejére kell irányulniuk. Ennek két fontos pillére az igehirdetés és a szentségek. Együtt mondjuk az Apostoli hitvallást, ami feltételezi a hitben való egységünket. A sokféle kegyesség, a hit sokféle megnyilvánulása itt találkozik. A mai napon nem a különbözőségünk a téma, hanem a hitben való egységünk. De vajon ha hitünkben közösséget vállalunk is, válhat-e ez közösségépítő erővé?

A hit szenvedélye

A hit egységét egy gyülekezetben belül is nehéz megtalálni, hiszen olykor az úrvacsoránál egymás mellett térdelők is mást gondolnak a szentségről. A keresztesítéshez is sokféle elgondolás tapad a felnőttkeresztség kizárólagosságától a babonás tévelygésekig. Az igehirdetésre pedig sokan aligha gondolnak úgy, mint Isten igéjére. A téves nézetek ellen folyamatosan küzdeni kell. Hadd váljon azonban életre szóló feladatunkká a hit szenvedélyességének elültetése! Ha folyamatosan azért fáradozunk, hogy hitünket naponkénti élményként éljük meg, s hogy ismételten az élő Isten elé vigyük gondolatainkat, akkor ez előbb vagy utóbb a végső valóság megtapasztalását fogja eredményezni számunkra.

Ajánlott bibliai szakasz

- 1Pt 2,5: Épüljetekek fel lelki házzá!

Gyülekezetünk az örökkévalóság felé tart

A nap témája

Ha a havonkénti program szerint követtük ezt a tervezetet, akkor ez a találkozó pünkösöd idején jön létre, mely ünnep a lelkesültségről és a lehetetlenségek legyőzéséről beszél. Ünneprontó módon ez a mostani találkozó reménytelenségekkel szembesít. Van-e értelme a gyülekezetért való fáradozásnak? Reményteljes-e a jövőképünk? Miközben tervekről is szó esik, meg kell mutatnunk azt, hogy a gyülekezet életének minden fáradozása számalmas, ha nem az örökkévalóság felé orientálódik.

Kreatív kiindulópont

Tíz kiválasztottal játszunk el a gondolatkísérletet: milyen lesz a gyülekezet tíz év múlva?

Van jövőképünk

Korunk elborzasztó jövőképekről beszél mind társadalmi, mind ökológiai téren. Olyan, mintha a világ befejezné az életét. Emiatt a keresztények ujonghatnak, hiszen ez a befejezés Krisztus visszajövetelét ígérheti. Mi mégis elkeseredettek vagyunk az egyházi jövőképet vizsgálva. Luther almafájának példájából kiindulva a gyülekezet életét itt, a mulandóban is reménnyel vizsgálhatjuk. Ahhoz azonban, hogy legyen ötletünk a továbbhaladáshoz, szélsőséges gondviseléshittel kell leleményesnek lennünk. Ha a gyülekezet nem mer – akár utópisztikusan is – a jövő felé nézni és nem keresi az előrelépés eszközeit, akkor elpusztul.

A jövőkép hiánya a mondanivaló hiánya

A népegyház társadalmi kötőszövet volt. Széthullása a mondanivalónk súlyára kérdez rá. Mi az üzenete ma az egyháznak a világ számára? Kilenc hónappal ezelőtt, a munkaév kezdetén ugyanezt a kérdést tettük fel. Most azonban nem a világ kérdéseinek megoldása a tét, hanem az egyház identitásának a megtalálása. Miközben készek voltunk konkrét problémák megoldására, nem vettük észre azt, hogy saját azonosság tudatunkkal van a baj.

Ma az iszlám előrehaladását azzal indokolják, hogy az karakteres vallás, míg a kereszténység nem. Emiatt a kereszténység feladja magát; miért is ragaszkodna a semmihez?

Jövőképünk annak a függvénye, hogy van-e karakteres mondanivalónk a templom falain kívül és belül.

Az élet minden cselekedete csakis a feltámadás és az örökkévalóság összefüggésében értelmes

Nem csupán magunkat vigasztaljuk azzal, hogy dolgaink az örökkévalóság felé tartanak. Nem kárpótlást keresünk egy távoli jövőben, hanem kiszélesítjük a múltó világ perspektíváit. Azért cselekszünk itt bátran, mert az *itt* átér az *odaátba*. Ha a mulandó a határ, akkor a halál válik életünk alapvető motívumává. Ha az örökkévalóság, akkor az élet. A halál motiválta cselekedetek hamar megmutatják értelmetlenségüket. Az élet mindig értelmes.

Ajánlott bibliai szakasz

- ApCsel 20,17: Pál és az efezusi vének találkozása

Ilfúsági nap

Jairus gyöngye

A gyöngyhalász elhatározásra jut. Hatalmas levegőt vesz. Elrugaskodik a sziklától. Lemerül a mélybe. Megtalálja a kincset. Felhossa és csodálja.

Jairus könyörög Jézushoz, hiszen haldoklik a kislánya. Hinni szeretne mindenáron, hiszen csak Jézusban bízhat. Látja halott gyermekét a szobában, ahová bemegy Jézussal. Majd élve látja az imént még halott gyermeket. Hitének legképtelenebb mélységében sem merete volna hinni azt, ami valójában történt, hogy Jézus szavára feltámadt a gyermeke.

A nap kezdése

- Köszöntés és/vagy nyitóáhítat
- Éneklés
- Bemutatkozás

A misztériumjáték

Jairus leányának feltámasztása

A *misztérium* szó jelentése titok, rejtély (különösen hittitok). A latin szó a görög *müsztérion* szóból származik. A szót az újlatin nyelvet beszélő népek használták a középkorban, társítva a vallásos színjátékok megnevezésére. A kifejezés megfelelője magyar nyelvben a *misztériumjáték* vagy *misztériumdráma*.

A misztériumjáték angol és francia területeken alakult ki a liturgikus drámákból, és a városi polgárság műfaja volt. Az előadására vonatkozó első utalás 1374-ből való. Magyarországon a betlehemezés és a passiójáték is a középkori misztériumokból alakult ki, ezért nevezték paraszti misztériumjátéknak is.

A játék eredetileg a templom kapuja előtt játszódott, fejlődése során azonban egyre nagyobb területet követelt, így alakultak ki az úgynevezett szimultán színpadok, amelyek 10-12 színpadképből álltak. Ezek a képeken a mennyországától a bibliai helyszíneken át a pokolig minden fontosabb helyszínt ábrázoltak. Rendszerint egy hosszú emelvényrendszeren voltak

elhelyezve a város főterén. Az álló közönség minden jelenet után egy másik képhez vonult az előadás folytatásáért. Angliában olyan megoldás is volt, ahol az emberek ülve nézték az előadást és a képeket a szereplőkkel együtt lovaskocsi vontatta el a nézők előtt.

A jelenetek előkészítése

Ehhez a programhoz sok ember kell. A jelenetekben kb. 5-5, tehát 25 szereplő az optimális. Ezt természetesen meg lehet oldani kevesebbel is, akár 3-3 szereplővel, vagy a nézők közül spontán be lehet hívni valakiket.

Kell elindító, sőt az elindításnál esetleg foglalkoztató kb. 2 ember.

Kell a fogadásnál koordináló 2 személy.

Kell legalább 5 – ha több csoport van, több – bibliakör-vezető.

Ez hozzávetőleg 40 foglalkoztatót jelent.

Ha kis létszámú a program, a szereplők is csoportvezetők lehetnek. Így a programot vezetőik minimális létszámigénye 17 ember.

A jelenetek megtekintése

Az előadáshoz öt helyszíntre van szükségünk. Legjobb, ha mindegyikben van színpad, de jó az is, ha elkerített játszóteret tudunk biztosítani. Erre pl. öt tanterem is alkalmas.

A résztvevőket öt csoportra bontjuk. Lehet több vagy kevesebb, de kb. 20-25 embernél ne legyen több egy helyen. Ha összesen 30-an vannak, legyen két csoport, ha 250-en, akkor is csak 6-7. Fontos, hogy a még nem indult csoportok számára legyen valami játék vagy program a kiindulási helyen.

Egy színdarab kb. 6-8 percet vesz igénybe. Tehát az időrend így alakulhat:

Perc	1. helyszín	2. helyszín	3. helyszín	4. helyszín	5. helyszín	Gyülekezőben
0-10	7. csoport					
10-20		6. csoport				
20-30			5. csoport			
30-40				4. csoport		
40-50					3. csoport	
50-60						2. csoport
60-70						1. csoport

Ha ilyen sok csoportunk van, akkor érdemes a beérkező első három csoport után szétoszlni a meglevőkkel „bibliakörökre”. A később jövők újabb köröket alkotnak. A témák szerint öt kör alakul majd, de a nagy létszám esetén a témák ismétlődhetnek.

Jairus lányának feltámasztása – Mk 5,21–24.35b–43

Amikor Jézus ismét átkelt a hajón a túlsó partra, nagy sokaság sereglett köré, de ő a tenger partján maradt. Ide jött hozzá az egyik zsinagógai előljáró, név szerint Jairus, aki meglátva őt, lába elé borult, és esedezve kérte:

– Kislányom halálán van, jöjj, tedd rá a kezed, hogy meggyógyuljon, és életben maradjon.

Jézus ekkor elindult vele. A nagy sokaság is követte őt, és tolongott körülötte.

(...)

...a zsinagógai előljáró házatól érkezők ezt mondták:

– Leányod meghalt. Miért fárasztod még a Mestert?

Jézus is meghallotta, amit mondtak, és így szólt a zsinagógai előljáróhoz:

– Ne félj, csak higgy!

És senkinek sem engedte meg, hogy vele menjen, csak Péternek, Jakabnak és Jánosnak, a Jakab testvérének.

Amikor megérkeztek a zsinagógai előljáró házához, látva a zűrzavart, a hangosan sírókat és jajgatókat, bement, és így szólt hozzájuk:

– Miért csináltok ilyen zűrzavart, és miért sírtok? A gyermek nem halt meg, csak alszik.

Erre kinevették; de ő mindenkit kiküldve maga mellé vette a gyermek apját, anyját és a vele levőket, bement oda, ahol a gyermek feküdt.

Majd megfogva a gyermek kezét, ezt mondta neki:

– Talitha kúmi! – ami azt jelenti: – Leányka, neked mondom, ébredj fel!

A leányka pedig azonnal felkelt és járkált, mert tizenkét éves volt már. Azok pedig azt sem tudták, hova legyenek a nagy ámulattól.

Jézus azonban szigorúan meghagyta nekik, hogy ezt senki meg ne tudja; aztán szólt, hogy adjanak enni a leánykának.

Első játék – Jairus találkozik Jézussal

Ének

505/2

TANÍTVÁNYOK: Rengetegen vagytok! Egy kicsit várjatok! Kérlek, legyetek türelemmel! Mindenki odaér, de így levegőt sem lehet kapni.

JAIRUS: Nekem beszélnem kell veled, Mester! Engem ne tarts távol magadtól!

TANÍTVÁNY: Nem is látszol betegnek, nyugodtan várhatsz!

JAIRUS: Jézus, könyörülj rajtam, ne tarts távol!

ÖRDÖG (*Jairushoz*): Komolyan gondolod, hogy nekiállsz könyörögni? Zsinagógai elöljáró vagy, ő meg csak egy egyszerű vándorvarázsló! Nem adsz magadra? Mit gondolnak a gyülekezeted tagjai? Hány ember méltóságos hitét veszélyeztetted most? Igaz, hogy bajban vagy. De azért ezt mégsem kéne!

JÉZUS: Menj innen, Sátán! (*Jairushoz*) Ki vagy te? Mit akarsz, hogy tegyek veled?

JAIRUS: Kislányom halálán van, jöjj, tedd rá a kezed, hogy meggyógyuljon, és életben maradjon.

JÉZUS: Hol van?

JAIRUS: Otthon fekszik. Kérlek, segíts!

JÉZUS: Jól van, elmegyek hozzátok.

ÖRDÖG (*Jézusnak*): No, te is! Jól nézünk ki! Elmész egyetlen ember után? Nézd, itt mennyi jót tehetnél! Feláldozod ezt a sok embert az egyetlenért?

JÉZUS (*jókedvűen*): Távozz tőlem, Sátán!

ÖRDÖG: Megszédített a rang, igaz? Mégiscsak egy zsinagógai elöljáró, az valami, annak híre megy!

JÉZUS: Távozz tőlem, Sátán!

JAIRUS (*félve*): Te is hallod ezt, Uram?

JÉZUS: Nincs semmi baj! Gyere, menjünk, siessünk!

Ének

EÉ 499/1.

Második játék – Emberek jönnek Jairus házatól

Ének

EÉ 510/1.

(Az első ember és az ördög mint gyászoló ember jönnek be, a nézők felé kérdezősködnek.)

1. EMBER: Nem láttátok Jairust, a zsinagógai előljárót?

2. EMBER (lehet néző is): Nem, erre nem volt.

ÖRDÖG: Jairust keressük. Nem látta valaki?

3. EMBER: Ott mennek Jézussal. Elmegy hozzá, hogy segítsen rajta.

1. EMBER: Jairus! Jairus!

JAIRUS: Mi történt? Valami baj van?

1. EMBER: Nagyon sajnáljuk. *(Megöleli Jairust.)* Meghalt a lányod.

JAIRUS: Jaj, Istenem!

ÖRDÖG: Gyere haza velünk! Ne fáraszd tovább a Mestert! Mindenki téged vár otthon.

JAIRUS: Mindennek vége, elkéztünk!

JÉZUS: Jairus, ne félj! Csak higgy!

ÖRDÖG: Jaj, kérlek ne! Nem kellene ilyen reményeket táplálnod ebben a szegény emberben. Láttuk a lányát holtan.

JÉZUS: Jairus, ne félj! Csak higgy!

ÖRDÖG: No, elég! Gyere, barátom! Menjünk! Tudod, csodák nincsenek. Legsötétebb rémálmaid váltak valóra, de azt hiszem, valahol azért tudtad azt, hogy ez a vége. Ne hagyd magad most felültetni!

1. EMBER: Igaza van, Jairus, menjünk haza!

JAIRUS: Álljatok meg! Igen, menjünk haza, de ő is jöjjön, mert hiszem, hogy ha valaki, ő még mindig tud cselekedni. Igen, hiszem ezt!

ÖRDÖG: Ostobaság! *(Legyint, de elindulnak.)*

Ének

EÉ 503/1.

Harmadik játék – Jairus házánál

Ének

EÉ 510/3.

(Gyászolók, föl-le hajlongó sírók, síppal, dobbal zenélők – fontos, hogy nagy zaj legyen!)

TÖMEG: Jaj, jaj, jaj nekünk!

JÉZUS: Most csak ti gyertek: Jakab, János, Péter!

ÖRDÖG: Meg én is, ha megengeded! *(Vigyorog.)*

(Belép Jézus Jairussal, akit, amikor meglátnak, körülvesznek, és még jobban jajgatnak. Jézus kiszorul a körből.)

ÖRDÖG: Most nem figyelnek rád, jobb, ha most gyorsan eliszkolsz még, itt úgysem tudsz tenni semmit.

JAIRUS: Ne rám figyeljete, hanem órá!

(Jézusra mutat. A jajgatók még jobban jajgatnak.)

JÉZUS *(kiáltva)*: Hallgassatok már el! Miért üvöltöztök? A kislány alszik, miért zajongtok?

ÖRDÖG: Dehogyan alszik! Meghalt az, bizony!

(A tömeg erre rákezd újra a jajgatásra.)

JÉZUS: Ne hallgassatok rá! Bizony mondom néktek, csak alszik!

ÖRDÖG: Emberek! Nem elég ez a nagy gyász, még egy bolond tanítóval is megvert minket az Úr!

(Nevetni kezd, a többiek is nevetnek.)

1. EMBER: Ez kegyeletsértés!

2. EMBER: Menj innen, bolond tanító!

ÖRDÖG: Reményt csak akkor támassz, ha van még esély!

JÉZUS: Ha van hited, Jairus, gyere velem!

(Bemennek a házba.)

Ének

451/1.

Negyedik játék – A kislány feltámasztása

Ének

EÉ 461/3.

(Jairus, a felesége, Jézus, Péter, Jakab, János és az Ördög bent a szobában. A kislány az ágyon fekszik. Nem feltétlenül kell ábrázolni. Lehet, hogy a szereplők csak szemben állnak, mintha előttük feküdne a kislány. Jézus imádkozik.)

ÖRDÖG: Ne csináld! Nagy baj lesz ebből! Számoltál azzal, hogy lesz porrá ennek a családnak a hite, ha te itt kudarcot vallasz? Ez neked csak egy kis epizód egy majdani evangéliumból, de nekik az egész életük, a gyermekük, a családjuk, minden.

JÉZUS: Meg kell mutatnom nekik, Atyám, hogy te erősebb vagy a halálnál. Adj erőt újra a szavamnak és a kezemnek, hadd támadjon fel ez a kislány. Essen meg a szíved a te népeden, rontsd le a Sátán munkáit!

JAIRUS: Itt már csak te győzhetsz, Uram!

ÖRDÖG: Ez örület! Normálisak vagytok ti? A halál az halál!

JÉZUS *(hangosan)*: – Talitha kúmi! – Leányka, neked mondom, ébredj fel!

JAIRUS FELESÉGE: Istenem, lélegzik!

PÉTER: Él!

(A kislány felül.)

PÉTER: Bizony, nagy csoda történt! A lányotok él.

Ének

EÉ 215/5.

Ötödik játék – Valóban feltámadt!

Ének

EÉ 217/1.

(A szereplők körben állnak, középen a kislány, vagy mintha közöttük állna a kislány.)

JAIRUS: Mester, köszönöm! Köszönjük!

JÉZUS: Ne mondjatok most semmit azoknak ott kint! Űgysem hinnének nektek. Ti tudjátok, hogy mi történt.

ÖRDÖG: Biztos nem is volt halott! Olyat még nem láttam, hogy valami is happy enddel végződött volna.

JAIRUS (*Jézusnak*): Tudod, azt mondtam neked, hogy hiszek. Nem tudom, igaz volt-e, erre nem mertem volna számítani.

JÉZUS: Isten nagyobb dolgokat tesz annál, semmint azt elképzelnétek.

ÖRDÖG: Na ugye, hogy nem is hitt. Becsapás volt az egész.

JAIRUS: Lehet, hogy nem volt elég ahhoz, hogy a lányom éljen, de ellened, te gonosz, ellened elég volt, az biztos!

ÖRDÖG: Ha nem volt elég ahhoz, hogy hegyeket mozgasson, akkor bizony nem sokat ér!

JAIRUS: Ha a hitem nem is elég sokra, de nekem van Jézusom, te meg egyedül vagy, és egyedül is maradsz.

JÉZUS: Most a kislányra figyeljete! Egész nap nem evett, nagyon éhes lehet. Adjatok neki enni!

ÖRDÖG: Na, egyetek, én megyek!

Ének

EÉ 213/2.

Gyülekező egy központi helyen, ahonnan a csoportok szétoszlanak

Fontos, hogy a megérkezés és a csoportokra oszlás között ne maradjon túl sok idő. Ha sok csoportunk van, akkor érdemes a beérkező első három csoport után szétoszlani a meglevőkkel „biblikörökre”. A később jövők újabb köröket alkotnak. A témák szerint öt kör alakul majd, de nagy létszám esetén a témák ismétlődhetnek.

A feliratok húzása

Mindenki a jeleneteken szerzett élményekből fakadó érzései alapján húz cédulát. Tehát, ha engem az érintett meg, ami az első jelenetben a segítségkérésről szól, és az jellemző rám, hogy soha nem kérek segítséget, akkor ezt a cédulát húzom majd: „Jó, ha az ember mindig csak magára számít.”

A csoportok a húzás szerint alakulnak, ezért nagyon kényes kérdés, hogy

megfelelő arányokat tudjunk tartani. Természetesen a jelenlevők létszámához kell ezt szabnunk úgy, hogy egy-egy fajta lapot limitált mennyiségben teszünk ki. Ha elfogyott, a következők kénytelenek lesznek más lapot húzni. Abban bízhatunk, hogy a problémák elég sokszínűek ahhoz, hogy egyvalaki akár több kérdéssel is szembesülhessen.

A feliratok sarkítottak. Ez egyrészt lehetővé teszi, hogy a csoporton belül nézetkülönbségek alakulhassanak ki, másrészt, hogy helyet adjunk a pesszimizistáknak ugyanúgy, mint a lelkesedőknek. A különböző ellentétek a következőképpen rendeződnek csoportokba, tehát érdemes ezeket más helyre letenni, de azonos színnel vagy jellel ellátni.

1. csoport (első jelenet)

Jó, ha az ember mindig csak magára számít.	Mások segítségével nem megyünk semmire.
--	---

2. csoport (második jelenet)

Én nem hiszek a csodákban.	Szerintem az egész világ csodák sorozata.
----------------------------	---

3. csoport (harmadik jelenet)

Csak áltatjuk magunkat a reménnyel.	Remény nélkül mozdulni sem tudnánk az életben.
-------------------------------------	--

4. csoport (negyedik jelenet)

Isten soha nem cselekszik semmit az én életemben. (Máséban sem.)	Isten aktívan beleavatkozik az életembe.
--	--

5. csoport (ötödik jelenet)

A dolgok szerintem egyre rosszabbak.	A végén minden jóra fordul.
--------------------------------------	-----------------------------

Csoportos beszélgetés

Az, ami a színdarab bemutatásakor elkezdődött, a csoportbeszélgetésben ér céljához. A csoportunkban egy témakörön belül gondolkodó emberek vannak, ahogy ez a lapjukon áll. Pl. az első csoportban azok, akik úgy gondolkoznak, hogy jó, ha az ember mindig csak magára számít, és azok, akik ezzel szemben úgy gondolkoznak, hogy mások segítsége nélkül nem megyünk semmire.

Ez indítja el a beszélgetést. Ennek alapjául egy-egy példázatot adunk, néhány segítő gondolattal, és az elindítás megkönnyítésével.

1. csoport (első jelenet) – A hamis bíró (Lk 18,1kk)

Az asszony kitaró kérése példát teremt a kitaró imádkozásra. Azért van szükség az erre való bátorításra, mert az ember hajlamos arra, hogy magában jobban bízson, mint Istenben. Erre az élet tanít minket: amíg csak lehet, nem kérünk segítséget. Olykor olyan krízishelyzetekhez érkezünk el, amelyekben már csak ez marad: könyörögni. Ilyenkor vagy azért, mert megalázkodnak tartjuk, vagy azért, mert nincs benne gyakorlatunk, végül mégis magunkra maradunk.

Kezdés: ha most hirtelen család, lakás, pénz és élelem nélkül maradnál, kihez fordulnál segítségért? Minek alapján jelölnéd ki azt, akihez fordulnál? Kihez nem fordulnál semmiképp?

2. csoport (második jelenet) – Az elrejtett kincs (Mt 13,44)

A példázat lényege az, hogy a megtalált kincs úgy lenyűgözi a megtalálót, hogy a bűvölet átrendezi az életét. Ha valaki nyitott a csodákra, akkor ez átrendezi az életét. Itt a csoda az Isten országa. Kérdés, nem önáltatás-e az egész. Nem hiába várokozunk-e valamiféle csodára? Nem csupán unalmas életünk ellensúlyozása céljából reménykedünk csodákban? A példázat azt mondja: nem, a kincs létezik.

Kezdés: ha elég sokan látták, lehet utalni a *Jelek* című film mondanivalójára, ha nem, akkor kérdezzük meg a csodákban bízókat, milyen csodákra is gondoltak. Vajon ezek igazi csodák? Mi teszi a csodákat azzá?

3. csoport (harmadik jelenet) – A bolond gazdag (Lk 12,13kk)

Ez a gazdag nem különleges, azt teszi, amit mindenki tenne. Jó a termés, előrelátóan spájzol. Az Isten dramatikus szereplője a példázatnak, azt kér-

dezi: és mi lesz a reménnyel? Miért nem az örökkévalóságra rendezkedtél be? Ez azonban nem igazán praktikus, és a látható eredmények az evilági-sághoz kötik a gazdagot.

Nietzsche kikerülhetetlen felvetése, hogy „a remény a legnagyobb szerencsétlenség, mert meghosszabbítja az emberi gyötrelmet.” Azaz ragadjuk meg a láthatót, és ne számítsunk a még láthatatlanra.

Másfelől az életünk nevetséges fuvallat lenne akkor, ha nem számítanánk arra, hogy ez az örökkévalóság része.

Kezdés: veszélyes játék! Tegyük mindent értelmetlenné! Minek tanulni, úgyszem tudjuk továbbadni az egészet. Ha mégis, akkor minek? Hogy emberek kényelmesebben töltsék azt a néhány évtizedet? Nem csupán létünk pillanatnyi volta adja azt az ötletet, hogy semmisségeinket felmagasztaljuk? Ha igaz, egy idő után a csoport tagjai üvöltve könyörögnek valami kis reményért.

Valóban: minden értelmetlen, ha nem támadunk fel. Így ez nem csupán hitünk egyik tétele, hanem *a tétel*.

4. csoport (negyedik jelenet) – A szőlőmunkások (Mt 20,1kk)

A példázatban Isten hallatlanul tevékeny. Egész napja arról szól, hogy munkások után kajtat. A végső jutalom, a fizetség csak a munkásoknak lényeges, neki mintha nem is számítana. Neki az a fontos, hogy mindenki bent legyen a szőlőben.

Isten cselekvésében általában valami extrém jelenséget keresünk. Pedig Isten cselekvő a hétköznapjainkban is. Ebben a történetben – a Jairus lányáról szólóban – egy család életébe kapcsolódik bele. Hatan vannak ott, amikor a kislányt feltámasztja. Amit tesz, persze világra szóló, de csak később lesz azzá a hirdetőik révén.

Igaz-e az, hogy Isten a mi életünkben is cselekszik? Nem tudjuk meg soha, csak ha valaki veszi a bátorságot, és egy ilyen esetet elmesél mindenkinek. Isten cselekvései azért maradnak titokban, mert nem beszélünk róla – félünk, hogy nevetségesek leszünk, félünk, hogy utólag csalódnunk fogunk.

Kezdés: játszunk mi is! Ülünk le az egy órát dolgozó szőlőmunkás családjába az esti vacsorához! Csoda történt ma veled?

Legyünk Jairus feleségévé a másnapi közös mosás idején, amikor el kell mondania az asszonyoknak, hogy a lánya él!

Van-e nekünk is történetünk Isten cselekvéséről?

5. csoport (ötödik jelenet) – A nagy vacsora (Lk 14,15kk)

A példázat szembeállítja az e világi élethez való kötődésünket – helyünk a világban (föld), amitől működik a világ (örök), az élet íze (most nősültem) – az örökkévalóság örömeivel. Az e világi körülmények tényleg mindig egyre rosszabbra fordulnak, világunknak ez a törvényszerűsége, és a végén meghalunk. Jézus ebben a példázatban az örökkévalóságba helyezi el a kötődéseinket. Ebben a halál egy válságos pillanat ugyan, de a távlatok elképzelhetetlen örömet tartogatnak.

Az öröm nem a halálunk után vár ránk, mint valamiféle kárpótlás, hanem a szemlélet, hogy oda tartozunk, az itteni életünket is értelmessé teszi.

Kezdés: beszéljünk a játékokról! Milyen lelkülettel játszunk? Volt-e olyan, hogy valaki ráborította az ellenfeleire a játéktáblát, az asztalt vagy valami mást? Miért ez a heves emóció? Mert a győzelem fontos! Van, aki tud veszíteni? El tudja rontani a napunkat, ha veszünk?

Pedig ez csak játék! A boldog élet része, ha valaki játszik.

Mulandó életünk is így kapcsolódik az örökkévalósághoz. A földnek, az ökörnek és az asszonynak is az adja az értelmét, hogy „mégis csak egy nagy ismeretlen Úrnak vendége voltam” (Kosztolányi).

A nap további része

- Ebéd
- Valamilyen színdarab, előadás, zenei program, esetleg film bemutatása.

Záróáhítat

Mt 17,1–9.14–20a alapján.

A történetben Jézus járja végig a gyöngyhalász útját.

Elszánás (elhatározás)

Jézus a keresztre készül. Mózes és Illés, a törvény és az élő ige emberei között ő még többet tesz: meghal az övéiért és a világért. Nehéz útra indul.

Levegővétel

„*Ez az én szeretett Fiam, akiben gyönyörködöm.*” Micsoda bátorítás, micsoda nagy levegővétel!

Lemerülés

A völgy. Jézus számára a kincs az ember. Nem is elvontan, fogalomként, hanem a segítségre szoruló, nyomorult ember, akiért Jézus alámerül az ellenséges világba. Ilyen Jairus, ilyen ez az apa, ilyenek vagyunk mi is.

Felfedezés (a kincs felfedezése)

Jézus, a gyógyító. Annak feismerése, hogy az Isten Fia a reménytelen helyzetekben is képes cselekedni: megment, megvált, megszabadít.

Megszerzés (a kincs megragadása)

A gyógyítás. Csoda történik, de még fontosabb: hit támad.

Felemelkedés (a kincs felhozatala)

A tanítványok hite. Olykor a kincs felfedezése, megragadása könnyebb, mint a felhozatala. Ehhez sok imádság és böjt kell, hogy Jézus igazi titka a kudarcot vallott tanítványok számára is érthető legyen. Mint a bűvár tüdejé, amelyik az utolsó pillanatokban már majdnem széthasad a fájdalomtól, olyan fontossá válik Jézus számára az, hogy tanítványai értsék, mi is történik velük.

Ifjúsági tábor

Gyöngyök

1. nap	2. nap	3. nap	4. nap	5. nap	6. nap
Reggeli áhítatok					
<i>János gyöngyszemei: az „Én vagyok”-mondások</i>					
	„...a világ világossága”	„...az élet kenyere”	„...a szőlőtő”	„...jó pásztor”	„...út, igazság, élet”
Főtémák					
<i>A gyöngy születése</i>					
	Beszennyeződve	Begyulladva	Kincset teremve	Másokat gazdagítva	
Ebéd					
Kis témák					
<i>A rejtőzködés</i>					
	Az elrejtett Isten országa	A rejtőzködő Isten	A rejtőzködő ember	A keresés és megtalálás veszélyei	
Esti áhítatok					
<i>a 286. ének alapján</i>					
Isten ígéje kincs?	Soha el nem évül?	Nincs földi ismeret, mely vele ne érne föl?	Nem érhet el a vihar?	Hófehérre mos?	

490

Reggeli áhítatok

János gyöngyszemei: az „Én vagyok”-mondások

Az „Én vagyok”-mondások magyarázatának egyik legfontosabb észrevétele az, hogy ezek János evangéliumában mindig egy-egy nagy téma meghatározói, amelyet legalábbis abban a fejezetben, de olykor az evangélium során végig fellelhetünk. Így óvakodnunk kell attól, hogy hirtelen asszociációkkal rövidre zárjuk a mondanivalót.

EXTRÁK

A világ világossága – Jn 8,12

Jézus a lombsátor ünnepén mondja ezt a mondatot, amikor a várost kivilágították, vidám, karneváli hangulat uralkodott. Némileg ünneprontó lehetett, ahogy magára irányította a figyelmet. János evangéliumának központi fogalma a világosság. Minden a sötétségből indul – így például az első rész teremtésre utaló gondolatai –, míg végül megérkeznek – „naponként” – a kánaai menyegző fényességébe. A feltámadástörténet Máriaája még a sötétben tapogatózva fedezi fel, hogy a kő el van hengerítve. A történet a feltámadás láthatóságába ér. A vak a sötétségből a követés világosságáig jut, bár élete társadalmi értelemben kitaszítottá válik. A látó farizeusok pedig éppen az ellenkező utat járják végig: nem látnak semmit abból, ami az orruk előtt zajlik, nem ismerik fel Jézus messiási voltát.

A világ ki van világítva a lombsátor ünnepén. A karneváli ünnep vidámságát példaként említik: nézd meg, ha akarsz vidámságot látni! Jézus azt mondja: ez semmi. Én vagyok az a világosság, amelyben életek van. Oltások el minden más fényt, hogy engem lássatok!

Kreatív ötlet

Vakszoba (olvassuk a 46. zsoltárt). Hirtelen kitérül minden ablak, süt a nap (olvassuk a 22. zsoltárt). Újra vakszoba: de egyetlen gyertya égve marad (139. zsoltár). A gyertyákat továbbadjuk. Miért van szükség erre a nyomasztó benti gyertyafényre, amikor kint süt a nap, hiszen reggel van?

Az élet kenyere – Jn 6,35

Jánosnál az ötezer ember megvendégelésének végzetes félreértésében szólal meg a mondat. Jézust királlyá akarják tenni. Emiatt az élet kenyereéről való szavunkban mindig ott van ennek a kísértése. A kenyér, amelyet az ötezer ember evett, hasznos. Azért akarják megtenni királlyá, hogy hasznos legyen számukra. A vallásosságunk gyakran haszonkereső. Szeretnénk kapaszkodókat, reményt, lelki békét, vigaszt, jobb sorsot, elégtételt, nyugalmat, egy kis csendet. Zahrnt írja egy helyen, hogy a hit nem hit, ha bármilyen módon hasznossá tudja tenni Istent. Isten a haszontalanságában teheti érthetővé magát számunkra. Nem azért hiszek benne, mert várok tőle valamit, hanem azért, mert ő Isten. Mondhatnánk: csak. Ezért van az, hogy ő sem teljesítményeket vár tőlünk.

Kreatív ötlet

Adok neked valamit. Ez mire jó? Semmire, csak van. Csak úgy szép. Adjunk ma egymásnak valamit, ami nem jó semmire. Csak úgy van, csak úgy szép.

A szőlőtő – Jn 15,5

Soha nem értjük meg ezt a függést. Beszélünk róla, de nem értjük meg. Pedig a teljesítménynélküliség ennek megértéséből fakad. Nincs semmim magamtól. Ajándékozok magamból? Nincs is semmim. Minden ajándékom onnan van – ezúttal lentről, de valójában fentről, ahogy Jakab mondja.

Ebben a példázatban nem arról van szó, hogy függünk Istentől, hanem hogy függünk Istenen. Megszűnik annak a képze, hogy amíg erőnk van, mi cselekszünk, aztán jöhet ő. Nélkülem semmit sem tudtok cselekedni – mondja Jézus.

Világunk alapvetően a teljesítmények és a függetlenség vágyának világa. Ez mindkettővel szembeáll. Az élet értéke nem a buci szőlőszemeken mérhető, hiszen ehhez senkinek semmi köze, hanem valahol a függés belátásának szépségéből.

Kreatív ötlet

Vásároljunk embert! Milyen szempontok szerint vásárolnánk? Hogy ügyese, jól tud főzni, erős-e, okos-e, szellemes-e, jó-e a dumája, szép-e? És mit adnánk érte? Mennyit érne meg nekünk? Odaadnánk érte az ebédünket vagy az egyik kezünket vagy az egyik rossz szokásunkat? Mennyit ér az ember? Egyik drágább, mint a másik? Mit érünk mi Istennek?

Minden kérdés rossz! De így gondolkozunk. Isten nem így lát minket. Az övéi vagyunk.

A jó pásztor – Jn 10,11

Mindnyájan szeretnénk tartozni valahová. Mindnyájan szeretnénk egy olyan közösséget, ahol tudhatjuk a helyünket. Mindnyájan szeretnénk, ha azt a nevünket mondaná ki valaki, akik valójában vagyunk.

Mindnyájan szeretnénk egyéniségek lenni, olykor akár magányosan is. Olykor szeretnénk, ha elhagyhatnánk azt a helyünket, amire az élet kárhöz-tatott. Olykor szeretnénk, ha mindenki elfelejtené a nevünket, és nem ismerne meg senki. És akkor jön a jó pásztor, aki tudja, hol a helyünk, hogy kik vagyunk, hogy mi a nevünk, és életét adja a juhokért.

Kreatív ötlet

Álljunk szorosan egymás mellé. Valaki mondja meg, mit csináljunk, és ezt csináljuk együtt. Pl. most mindenki lépjen egyet előre, most mindenki toppantson a lábával. Titokban valakit kérjünk meg, hogy rontsa el a játékot. Lehetne akár azt, aki amúgy is mindig el szokta rontani a játékot. Sajátos élmény nyájnak lenni.

Út, igazság, élet – Jn 14,6

Jézus nem általában út, hanem az Atyához vezető út. Fontos, hogy Tamás kétkedő, értetlen kérdésére válasz ez a mondat. Ugyanazt érezzük, mint annyi más beszélgetésben, a földhözragadt kérdésre az örökkévalóság válassza jön. Jézus a valóság (alétheia), akin keresztül eljuthatunk Isten valódi szándékának megismeréséhez. Azért szerepel ez az ige a sorozat végén, mert így akarunk eljutni a keresztiig. Itt az út valódi valósága (Tillich), itt értjük meg az Atya igazi szándékát, ezen indulhatunk, ez teremt életet. Mindezt egy ácsolaton függő holtestről mondjuk ám. Nem teljes képtelenség ez?

Kreatív ötlet

Keressünk valamit, aminek vannak nyomai! Egy romlott sajtot, aminek szaga van. Egy macskát, amelynek hullik a szőre. Egy lezuhant repülőgépet, amelynek a roncsai szétszóródtak mindenfelé. A nyomok arra utalnak, amit keressünk.

Egy-egy nyom megjelenése azt sejteti, hogy valami itt lehet, amit nem is gondoltunk volna. Ha érezzük a szagot, valami romlott lehet a közelben.

Ha ez az utolsó reggel, akkor keressük meg a nyomokat, amelyeket itt hagyunk magunk után, keressük meg magunkban is a nyomokat, amelyeket ez az együttlét rajtunk hagyott. Letört vízcsap, letépett tapéta, focizás közben szerzett kék folt.

Jézus Isten nyoma. Milyen lehet Isten?

Főtémák**A gyöngy születése****Beszennyeződve**

Az egyháztörténet folyamán mindig gondot okozott, hogy a gyülekezetben vannak tiszták és bűnösök. Voltak korok, amikor intoleránsak voltak a

gyülekezetek mindenféle tisztátalansággal, elhajlással, bűnnel kapcsolatban. Voltak korok, amikor az egyház elvegyült a világ életében, önmagán belül is tisztátalanságot hordozott. A legtöbb korszakban a szélsőségekre ellenáramlatokkal reagáltak.

A személyes életünk is szennyeződik. Mennyire veszünk részt a világban, világiasak vagyunk-e? Része-e a kincs képződésének ez az első mozzanat: a beszennyeződés?

Jézus beszennyeződik, amikor emberré lesz. A világban való részvétel nem engedi meg a távolmaradást. Az a szolga, aki elássa a talentumot, tisztán marad a kockázattól, de tette épp emiatt nem tetszik urának. Nem közömbös az indok sem. Azt gondolta, hogy ura kegyetlenül behajtja azt, ami jár neki. A szent behajtja a szentet az őt követőkön. Emiatt nem lesz részese a világnak.

Másfelől az egyház követeli a szentté válást (1Pt 1,16). Így válik karakteressé.

Jézus látványosan teremt olyan helyzeteket, amikor beszennyeződhet. Leprásokat ölel meg, pogány, sőt rossz hírű nőekkel beszélget. Beül a vámszedő házába. Ez jel, mondanivalójának része.

Hol a mérték? Van-e mérték? Részt vegyék-e minden mocsokban, hogy megtudjam, milyen az? Nem sodor-e el az ár?

A téma nem objektumszerűen foglalkozik a beszennyeződéssel, sokkal inkább lelkileg. A szeretet mindig sebezhető. Ha valaki nyitott Istenre, sebezhetővé válik vele szemben. Ha valaki nyitott az emberekre, az sebezhetővé válik velük szemben.

Begyulladva

A gyöngy születése az irritációra való válasz. Az, hogy sebezhetőek vagyunk, csak addig igaz, amíg érzékenyek vagyunk. A kereszténység egyik legizgalmasabb mondanivalója éppen ez az érzékenység. Miközben a kor, az idő, a szenvedések teljes arsenállal akarnak minket kökeménnyé tenni, aközben Jézus azt mondja, hogy boldogok a sírók, és a bennünk rejlő gyermekre apellál, máskor pedig megpróbál rávenni minket a szánakozásra.

Az Egyiptomból való kivonulás és a Jelenések könyvének haragcsészei arról is beszélnek, hogy Isten beavatkozására olykor éppen az érzékenység elvesztése, az egyre inkább megkeményedő szív a válasz. Így keményít meg Isten: irritál.

Jézus maga is irritáció a világ számára. Őt is nyilván csak az erre érzéke-

nyek veszik észre. Igeszakaszok sokasága tódul fel, hogy mennyire itt van a lényeg. Legyünk érzékenyek!

Ebben az egyik legpregnansabb mondanivaló, hogy ez az érzékenység válhat az ítélet közvetlen jelenlétévé és egyúttal feloldásává. Jézus nem azért jött, hogy ítéletet hirdessen, hanem ő maga, éppen az idegensége miatt válik olyan irritációvá, amelyre reagálni kell, „be kell gyulladni”. Ez az ítélet. De ez az ítélet nem egy bírói székből hangzik el, hanem érzékenységünk révén mi magunk ítéljük el magunkat, és így nem kerülünk ítéletre.

Értéket teremve

Mi az emberi élet értéke? A saját élete az egoistának minden, az öngyilkosnak semmi. Érték-e egy gyerek? Egy öreg? Melyik az értékesebb? Vannak tanulmányok, amelyek pénzben is ki tudják fejezni az ember értékét, mert az ember közgazdasági tényező.

Jézus számára az elveszett értékesebb, mint a sokkal több igaz. Az ő életét kisebb veszteségnek tartották a főpapok, mint a nép életét.

Mi magunk milyen értéket jelentünk? Ha azon mérjük le, hogy mennyi a hasznunk, nem sokat érünk. De ezen mérjük? Van, akinek nagyon drágák vagyunk, van, aki még emberszámba sem vesz.

Jézus emberré tesz. Rámutat az emberi méltóságra, és nem engedi, hogy értéktelenebbek legyünk. Ez teszi lehetővé, hogy emberként éljünk. Nem a teljesítményünk tesz emberré, hanem az, ahogyan Isten gondol ránk.

Másokat gazdagítva

Meg tudunk-e menteni bárkit? Nem tudunk senkit hívővé tenni, nem tudunk mások fájaldalmában, szenvedésében osztozni, hiszen nem tudunk mássá lenni. Hogy tudnánk bárkit is gazdagítani? A hit lépcsőfokait, állomásait szívesen végigjárjuk, de ezen a ponton a sekélyes jóra buzdításon kívül mit mondhatnánk?

Mások gazdagítása azonban nem magabiztosság kérdése. Mint ahogy az, amivel gazdagítani tudunk valakit is, nem a mi tulajdonunk. Az, amit Isten ránk bízott, kincssé válhat mások számára is. Ez nem mindig kellemes. Egy átélt szenvedés alkalmassá tesz minket a hasonló szenvedésekkel élők gazdagítására. Olykor szeretnénk megszabadulni ettől, nem is értjük kiválasztottságunkat, rettenetes teherként hordozzuk, kínlódunk alatta. Isten azonban nem is ígérte, hogy a gyöngy megszületése kellemes lesz.

Rettenetes teherré válhat Isten kincse akkor, ha mégis meg akarjuk őriz-

ni kizárólagosan a magunk számára. Visszájára fordul, önössé tesz. Hogy osztjuk meg? Még nem tudjuk. A helyzetek megteremtik a módot, ha készen állunk rá.

Kis témák

A rejtőzködés

(A kis témák alatt általában praktikusabb, beszélgetősebb, populárisabb témákat szoktunk említeni. Az alábbi témasorozat talán az átlagosnál nehezebb, ezért próbálunk „kiskapukat” nyitni abból a célból, hogy könnyedebbé lehessen tenni a témák feldolgozását. Lehet, hogy a gyakorlatban keresni kell egy lazább témasorozatot. Ehhez az alábbi címek egyike-másika alapot nyújthat, amelyeket részletesebben is bemutatunk.)

Az elrejtett Isten országa

Isten országáról talán legtöbbet a jézusi példázatokból tudunk meg. A tanítványok kérdésére, hogy miért beszél példázatokban, Jézus azt a választ adja, hogy ezek annyira egyszerűek, hogy aki akarja, megérti, aki pedig nem, az előtt értelmük rejtve marad.

Isten országának rejtettsége látszólag a kicsinységéből adódik. Ugyanakkor Isten országának emberei manapság nem számítanak túlzottan karakteresnek. Isten országának elrejtettsége valójában a jellegéből adódik. Abból, hogy nem erőszakos, hivalkodó, hanem azok számára nyílik meg, akik maguk is készek kinyílni előtte. Mint ahogy a csodák általában.

Kiterjesztés

Az egyház folyton az elé a kérdés elé kerül, hogy rejtettségében válik-e vonzóvá vagy nyitottságában.

A missziói egyház nyitott. A nyitottsága egyidejűleg veszélyeztetetté is teszi, feloldódhat. Egy titkostársaság-szerű egyház sokak számára vonzó lehet.

Magatartásában az egyház nem következetes. Missziói istentiszteletén rejtett kódokkal ellátott liturgiát vezet, amelyet csak a bennfentesek értenek. A missziói szándékához könnyen érthető, magyarázott istentisztelet tartozna.

A titkos egyház nem jézusi. Pedig olykor szívesen bezárnánk a kapukat, hogy gyöngyeinket ne egyék meg a disznók, de ez ellentmond Jézus tanításának. A kitért kapukkal hívogató egyház ugyanakkor nem tud változtatni azon, hogy igazi mondanivalója mindig is titok marad.

Könnyítés

Innen elindulva a kis témák sorában lehet biblikus sorozatot tartani, például ul jézusi példázatokról. Figyelem! Ezt összhangba kell hozni az esti áhítatokkal, nehogy egyik elvegye a másik élet.

Másik lehetőség, hogy végiggondolhatunk missziói stratégiákat: embe-
rek megkeresése, megszólítása, megtartása, bevonása.

A rejtőzködő Isten

Egy konferencián, ahol Istenről lehet beszélni, nem okoz nagy gondot az Istenről szóló beszéd mód. A világnak, környezetünknek, saját életünknek azonban sok olyan kérdése van, amelyeket nem tudunk Istennel egyeztetni. Ezekben az Istenről való beszédet kikerüljük, vagy közhelyekkel pótoljuk.

A szekularizált világ megteremti életünknek azt a szegmensét, amelyben idegennek érezzük Isten jelenlétét. Egy egyetemi órafelvétel problémája vagy egy életbiztosítás megkötése, a számítógépes játék vagy az autószerelőlővel való megbeszélésünk – ezek könnyen válhatnak Istentől idegen problémákká.

A kínos kérdéseinket pedig (betegség, halál, katasztrófák, veszélyeztettségek – miért hagyja Isten mindezeket?) nem merjük feltenni. Ide tartoznak legfájóbb személyes tragédiáink.

A rejtőzködő Isten azonban éppen azt szeretné, hogy megkérdézzük, miért? Ez ugyanis annak a jele, hogy életünk eseményeiben őt keressük. Az őszinte kételkedés a hit eleme lehet. Másfelől a kérdés alázata azt is követeli, hogy ne zárjuk ki őt semmiből. Komolyan kell azt is vennünk, hogy Isten számunkra sokszor felfoghatatlan bölcsessége alapján teszi azt, amit akar. Nem kell megindokolnia semmit. Ő Isten. Minden információ, minden értelmet találó belátás ajándék.

Könnyítés

A rejtőzködő Isten gondolatához kapcsolódik a teodicea problémája. Miért hagyja Isten azt, ami a világban igazságtalan? Egész témasort lehet felfűzni így: mi köze Istennek a gazdasági válsághoz, a politikához, az ökológiai pusztuláshoz, a tudomány túlkapásaihoz?

A rejtőzködő ember

Az ember tökélyre vitte az elrejtőzködés képességét. Nem annyira testileg igaz ez, sokkal inkább lelkileg. Kis apró jeleket találunk azonban, ahogy ez

az elrejttség mégis kitárulkozik. Ilyen például a testbeszéd. Lelkünk igazi titkait mindig féltve őrizzük.

Korunk komoly kérdésévé válik az is, hogy szabad-e feltörni a titkok zárait. Közhangulattá vált, hogy mindenkiről mindent tudni akarunk. Emberek olykor a szemérmertlenségig menően tárják ki személyes életüket a világ előtt. Márpedig identitásunk fontos eleme a tartózkodás, a szemérem mint a megjelenő bűn első mozzanata. A szemérmertlenség pedig nem a bűnt csökkenti, hanem éppen a bűnt teszi hivalkodóvá, pőrévé.

Ha a zárkózottságunk őszinte, akkor a kitárulkozásunk ünnepi lehet. Ezt tesszük a gyónásban, és ez történik tiszta emberi kapcsolatainkban is.

Könnnyítés

Ez a téma egy pszichologizáló kört is megenged: Ki vagyok én? Kik vesznek körül? Az emberi közösségek lehetőségei. Az őszinteség határai.

A keresés és a megtalálás

A keresés kételkedővé tesz. A megtalálás nagyképűvé. Mégis ezek feszültségében zajlik az életünk. Akármelyik hiányzik, az életünk nyomorékká lesz. Aki mindig csak keres, egy idő után ahhoz a végső következtetéshez jut el, hogy nincs is semmi. Az Isten országáról szóló példázatban az ember kincset talál. Tehát kincs van. Martin Buber arra is felhívja a figyelmet, hogy Isten nem csupán elrejtőzködő (bújócska), hanem úgy rejtőzik el, hogy megtalálható legyen.

Aki azt hiszi, hogy már annyira megtalált mindent, hogy nincs is titok az élete számára, az célhoz ért, nincs már hová mennie. Ez tragédia. Zahrnt arról ír, hogy Isten nem rejtély, amit meg lehet és meg kell fejteni, hanem titok, amelynek megfejtése a titkok újabb sorát hozza elő. Minden megfejtett mozzanata arra ébreszt rá, hogy mennyire nem tudunk semmit róla. Ugyanakkor a katarzist nem a megfejtés teljessége teremti meg, hanem maga a titok, és az, hogy ennek a titoknak én magam is részese vagyok.

Könnnyítés

Ez a téma lehetőséget teremt arra, hogy végiggondoljuk a haladási irányokat. Mit keres a világ? Ebben őszintének kell lennünk, mi magunk is hasonulunk ehhez. Mi az emberi élet célkitűzése, van-e ilyen? Hogy hozható ez a kettő összhangba? Feszültséget kell-e keresnünk, vagy jó lenne hasonulnunk? Ezekben a témákban egy sor sztereotípiát jelenik meg, pl. a kereszté-

nyek az üdvösséget keresik. Igazak-e ezek? Lehet-e célkitűzés az életáldozat? A kereszténység egyik lényeges vonása az, hogy nem törekszik a boldogságra, az csak „ráadásul” adatik.

Esti áhítatok
A 286. ének alapján

B. Waldis 1485?–1560

d

Van örök kincsünk, becsebb Nincs
Az arany, ezüst, drágakő Csak
nála földön, égen. Nem múlta felül
por, ha hozzá mérem. Nem múlta felül
semmi még, És nincs, ami felérje. Ez
örök égi ajándék Az Isten szent ígéje.

1. Van örök kincsünk, becsebb? Nincs nála földön, égen. Az arany, ezüst, drágakő Csak por, ha hozzá mérem. Nem múlta felül semmi még, És nincs, ami felérje. Ez örök égi ajándék Az Isten szent ígéje.

2. Itt rozsdá, moly, futó idő Elpusztít minden régít, És előbb-utóbb romba dől, Mit ember keze épít. Múlik ég, föld, mint rózsaszál, Elhervad hulló szirma, De az ige mint szikla áll, Úgy, amint meg van írva.

3. Vált ezredévet ezredév, De soha el nem évül, Nem élhet az új nemzedék E régi ige nélkül. Hit, erő, béke, üdvösség Mert nem lesz soha másban, Megrendül bár a föld és ég, Mint Isten szent szavában.

4. Szent ige, te semmibe vett, Megvetett és lenézett: Hol az a földi ismeret, Mely teveled fölért? És van-e még más menedék, Hogy lelkünk óvja, védje? Egy van csak, de ez egy elég: A kegyelem igéje.

5. Ha minden támasz romba dől, S megragadod ez egyet, És végre hozzá menekül A zúgó vészben lelked: Ó, milyen áldott helyre lel! Ott talál békeséget És biztos, védett kikötőt, Hol vihar el nem érhet.

6. És mint a hattyú elmerül A tiszta tó vizében, Majd úszik tovább, tollait Lemosva hófehéren: A legsötétebb szívet is Úgy mossa hófehérré Ez élő, kristálytiszta víz, A kegyelem igéje.

7. Ó, zengjen néked szüntelen, Nagy Istenünk, a hála, Hogy igéd által elvezetsz Az üdvösség útjára! Ki rátalált e kincsekre már, Nem ismer szegénységet, S nincs, aki el ne nyerhetné E kincset: szent ígédet.

Johan Ludvig Runeberg 1804–1877

Örök kincsünk?

A nagy vacsora – Lk 14,16kk

Az énekeskönyv azt a kijelentést teszi Isten igéjére, hogy van nála fontosabb, örökebb, becsebb. Ezt könnyen ki lehet védeni azzal, hogy csupán sajtóhibáról van szó, egy kérdőjel lemaradt. De életünknek könnyen válik tragikus állításává, hogy Isten igéjénél van fontosabb.

A példázatunkban az öröm a fő motívum. Csalódott öröm persze: Isten meghívja az övéit, de azok nem fogadják el azt az örömet, amelyet nekik készít. Lukácsról van szó, tehát jóval kisebb annak az éle, hogy ez a zsidóság lenne, mint Máténál. Ugyanakkor, amikor azt kezdjük el vizsgálni, vajon mi volt az ok, ami miatt lemondták ezt a vacsorát a meghívottak, akkor egy sor nagyon értékes dolgot találunk.

A föld. A helyünk a világban, ami a miénk. Mindenkinek szüksége van egy talpalatnyi helyre. Az állatok. Marx szerint: termelőerő. Mi azt mondanánk, amivel működik az életünk. A házasság: az életünk íze, tartalma. Ezek kincsek? Nagyon is. Fontosak? Igen. Annyira, hogy szinte nem értjük, miért veszi zokon a meghívó, hogy a meghívottak kimentésénél ez válik érvvé. Fontosak, de nem örökkévalóak.

A Jézus példázatában megjelenő nagy vacsora párhuzamos az utalási rendszerében megjelenő lakodalmakkal (pl. a kánai menyegző), amely az örökkévalóság örömet jelenti. A példázat azt kérdezi, az örökkévaló vagy a mulandó a kincsed lelőhelye? Ahol a kincsetek van, ott lesz a szívetek –

mondja Lukács evangéliumában (12,34). A földi összefüggésekben szeretnétek teljes életet élni, vagy a mennyekben?

Van kincsünk. De mennyei csak Istentől van. Ez az Isten ígéje.

Isten ígéje kincs?

Megtalált kincs – Mt 13,44

A példázat fő motívuma az, hogy a kincs – a maga széleskörű jelentésében, ami nem megragadható, de amelyre mindig is vágytunk – lenyűgözi a megtalálót. Nem latolgatja, hogy megéri-e a csere, hogy milyen veszélyek leselkednek rá a földvásárlási akció közben, csak meg akarja szerezni mindenáron.

Isten ígéje csak akkor válik kinccsé, ha rezonálni kezdünk rá. Itt nem a jelentés megértéséről, pláne nem direktívák végrehajtásáról van szó, hanem magáról a megszólalásról. Hogy elérjen minket a titok közelsége, hogy lenyűgözzön a jelenléte. Ez még minden értés és minden követés előtt van.

Ugyanakkor nincs esélye annak, hogy Isten ígéje valóban megszólít, ha ez a bensőséges kapcsolat nem jön létre.

Soha el nem évül?

A tékozló fiú – Lk 15,11kk

A tékozló fiúról szóló példázat most ne a hagyományos értelemben legyen vizsgálatunk tárgya. Ha nem relativizáljuk, akkor a történetben egy Jézus korabeli apa, hosszú szakállas, fehér ruhás méltóság ölel magához egy korabeli, tisztátalan ruhájú, sarus koldust. Érvényes rájuk a kor minden köteleme, a kultikus tisztátalanság és a kort meghatározó apa–fiú kapcsolat minden jellemzője.

Annyira igaz ez, hogy a mai írásmagyarázók figyelmeztetnek, a modern családképletekben olykor nehezen érthetőek lehetnek a példázat képei. Vajon igaz-e, hogy eltűnhet annak a boldogító élménye, amit akkor érzünk, amikor apánk magához ölel minket őszinte szeretettel? Talán még azok is, akik már nem lehetnek részesei, vagy soha nem is érezték ezt, azok is tudják, mi ez, éppen a hiány által megfogalmazódóan.

Isten ígéje, szava is ilyen belénk írt vágy. Ha találkozunk vele, lenyűgöz, rabul ejt, mozzgat. Ha Isten néma, akkor a szó hiánya bénít meg, tesz útatlanná, elveszetté. Ez az érzés velünk jön emberségünk idején, korok és korunk minden állomásán keresztül.

Nincs földi ismeret, mely vele ne érne föl?

Házépítők – Mt 7,24k

A kétféle ház kinézetre egyforma. Ugyanúgy lehet csodálni, ugyanúgy lehet lakni benne. Ez nagyon fontos eleme ennek a példázatnak. Világunk magán hordozza a vihar nélküliség arcát. Lehet persze elemezgetni a vihar közelédének jelzéseit. Biztos így is kell gondolni egy-egy nagyobb fordulatra. De a vihar még nem tört ránk. Merle *Maleviljében* a hatalmas világpusztulást túlélte emberek utólag eszmélnek rá, hogy az azelőtti életük mennyire kicsinyesen rendezett volt. Ugyanezt élék át sokan személyes életük „világpusztulásaként”. Ugyanez vár mindegyikünkre globális történetünkben is.

A példázat a vihar nélküli világ ismereteivel szemben tudja a vihar eljöttével változó világ ismeretét is. Jézus azt mondja: „*Aki tehát hallja tőlem ezeket a beszédekét, és cselekszi azokat...*” Ki lehet-e próbálni veszély nélkül azt, hogy mi lesz a veszélyben? Biztosan nem. Másfelől a veszély érzetét folyton ott hordozzuk magunkban, ezért kapaszkodókat keresünk. Erről az ismeretről úgy érezzük, biztos.

Nem érhet el a vihar?

A terméketlen fügefája – Lk 13,6kk

Némileg az előző gondolatsor folytatása ez a példázat és a címben megszólaló kérdés. Lehet, hogy a nagy vihar, mely házunkat megpróbálja, még nem ért el, de tudjuk, hogy végül mindenkinek megjelenik ez az életében. Ha máskor nem, a saját halála idején. Nagyképűnek látszik az a biztonság: nem érhet el a vihar. Jézus realisabb, ő tudja, hogy a vihar eléri az embert. Másfelől azonban a „nagyképű” hitvallás végtelen bizalom Krisztusban. Ő le tudja csendesíteni a vihart. Ő rá tudja venni a kert tulajdonosát arra, hogy adjon még egy és még egy évet. A vihar rettenetében mögé rejtőzünk.

Igen, olyan ez, mint mikor a gyerekek félelmükben ismételtetik, hogy nincs is veszély, de nincs más lehetősége életünknek. A védelem pedig olyan erős, hogy bátran bízhatunk benne.

Mindez önáltatás? Gyakran kísért meg ennek a gondolata, rettenete. Isten hozzám elérkező szava arra biztat, hogy ez a valóság.

Hóféherre mos?

Az adós szolga – Mt 18,21kk

Az adós szolgáról szóló példázat fő motívumán ritkán időzünk el, most hadd történjen ez! A király elengedi szolgája minden tartozását. A történetben ez valóban központi szerepet kap, hiszen a végén éppen ezt kéri számon a gonosz szolgán ura: miért nem érintett meg az az öröm, hogy én elengedtem minden tartozásod?

Mivel életünk általában teljesítményeken alapszik, azt hisszük, mindennek ára van. A túlságosan nagy ajándék zavarba ejtő. Óvakodunk is ettől. Vannak olyanok, akiket meg kell tanítani arra, hogy ne akarjanak mindent viszonzni. Ajándékozós ünnepeinken veszélyé válik az ajándék ajándékkal való ellensúlyozása. Nem véletlen, hogy Jézus mondanivalójában a viszonzatlanság olyan nagy szerepet kap. Hívj meg valakit, aki nem tudja viszonzni! (Lk 14,12)

Isten bünt elengedő szeretetéről is ritkán gondolkozunk viszonzás nélkül. Ebben értjük gyakran félre azt, hogy ennek a szeretetnek csupán hatnia kell ránk. Szívesen megtennénk ezt-azt utólag, de még nagyobb szerepet játszik az, hogy előre szeretnénk méltóvá válni a megbocsátásra. Ha valóban méltók lennénk, akkor nem is lenne szükségünk rá. Méltatlanságunk tesz méltóvá. Nincs értelme viszonzosságról beszélni azzal kapcsolatban, aki arra biztat, hogy mi legyünk ajándékozók.

Egy tábor életében mindig nagy jelentősége van az utolsó estének. Ez a viszonzatlan szeretet, amelyet Istennél megtalálunk, lehet az alapja a záró úrvacsoravételnek, de lehet összegzése mindannak, amit ebben a lemerülésben megtapasztaltunk.

Évfordulók – 2009

420 éve, 1589. február 18-án kezdték meg Vizsolyban *Károli Gáspár* gönci prédikátor szellemi és *Mantskovit Bálint* könyvnyomtató technikai vezetésével az első teljes magyar nyelvű *Szent Biblia* kinyomtatását.

20 éve, 1989. február 22-én hunyt el *Márai Sándor* magyar író, újságíró (* 1900).

625 éve, 1384. december 31-én hunyt el *John Wycliffe* angol teológus, reformátor, a reformáció előtti vallásújítók (előreformátorok) egyik legnagyobb alakja (* 1324 k.).

150 éve, 1859. december 15-én született *Lazaro Ludoviko Zamenhof* lengyel optikus, filológus, az eszperantó nyelv megalkotója († 1917).

150 éve, 1859. november 24-én jelent meg *Charles Darwin* (1809–1882) *A fajok eredete* című könyve, az evolúcióelmélet megalapozása.

375 éve, 1634. október 30-án hunyt el *Káldi György* jezsuita szerzetes, az ellenreformáció nagy hatású prédikátora, bibliafordító (* 1573).

250 éve, 1759. október 27-én született *Kazinczy Ferenc*, a nyelvújítás vezéralakja († 1831).

455 éve, 1554. október 20-án született *Balassi Bálint* végvári vitéz, költő, író, a magyar nyelvű költészet első kiemelkedő alakja († 1594).

165 éve, 1844. október 15-én született *Friedrich Nietzsche* német filozófus, klasszika-filológus († 1900).

100 éve, 1909. október 16-án született *Mezey Mária* magyar színművésznő († 1983).

160 éve, 1849. október 6-án végezték ki a tizenhárom aradi vértanút és Pesten *gróf Batthyány Lajost*, Magyarország első alkotmányos miniszterelnökét (* 1807).

260 éve, 1749. augusztus 29-én hunyt el *Bél Mátyás* enciklopédikus tudású magyar és szlovák író, evangélikus lelkész, főiskolai igazgató, Magyarország történetírója (* 1684).

1000 éve, 1009. augusztus 23-án *Szent István* megalapította a Pécsi Egyházmegyét.

100 éve, 1909. július 24-én született *Károlyi Amy* költőnő († 2003).

500 éve, 1509. július 10-én született *Jean Calvin* (Kálvin János) francia származású svájci reformátor, humanista tudós, a kálvinizmus névadója († 1564).

475 éve, 1534. július 12-én hunyt el *Rotterdami Erasmus* (Desiderius Erasmus) németalföldi humanista filozófus, teológus, pedagógus, író (* 1466).

175 éve, 1834. július 7-én született *Angster József* magyar orgonakészítő mester, Európa egyik legnevesebb és Közép-Európa egyik legkeresettebb orgonagyártója, a magyar iparművészet kimagasló alakja († 1918).

125 éve, 1884. június 25-én született *Gyóni Géza* költő († 1917).

125 éve, 1884. június 28-án hunyt el *Táncsics Mihály* író, politikus (* 1799).

400 éve, 1609. június 17-én fejezte be és keltezte *Szenczi Molnár Albert Új magyar grammatika* című, az első teljes rendszeres nyelvtanunkat tartalmazó művét, amely 1610-ben látott nyomtatásban napvilágot.

200 éve, 1809. május 31-én hunyt el *Joseph Haydn* osztrák zeneszerző, a bécsi klasszikus zene első nagy mestere, a Gott erhalte kezdetű császárhimnusz zeneszerzője (* 1732).

100 éve, 1909. május 5-én született *Radnóti Miklós*, a 20. század egyik legjelentősebb magyar költője († 1944).

30 éve, 1979. május 10-én hunyt el *Bibó István* magyar jogász, társadalomkutató, 1956-ban a Nagy Imre-kormány államminisztere (* 1911).

250 éve, 1759. április 14-én hunyt el *Georg Friedrich Händel* német származású angol zeneszerző (* 1685).

325 éve, 1684. március 24-én született *Bél Mátyás* enciklopédikus tudású magyar és szlovák író, evangélikus lelkész, főiskolai igazgató, Magyarország történetírója († 1749).

225 éve, 1784. március 27-én született *Kőrösi Csoma Sándor* nyelvtudós, könyvtáros, a tibetológia megalapítója, az első angol–tibeti szótár és nyelvtan megalkotója († 1842).

1140 éve, 869. február 14-én hunyt el *Szent Cirill* bizánci filozófus, hittérítő, nyelvtudós, a szláv írás megalkotója, testvérelével, *Szent Metóddal* Európa társvédőszentje (* 827).

200 éve, 1809. február 12-én született *Charles Darwin* angol természettudós, az evolúcióelmélet kidolgozója († 1882).

200 éve, 1809. február 12-én született *Abraham Lincoln*, az Egyesült Államok 16. elnöke, a Republikánus Párt első elnöke, a rabszolgaság eltörlésének élharcosa, aki merénylet áldozata lett († 1865).

200 éve, 1809. február 2-án született *Székács József* evangélikus püspök († 1876).

200 éve, 1809. február 3-án született *Felix Mendelssohn-Bartholdy* német zeneszerző, karmester, zongora- és orgonaművész († 1847).

100 éve, 1909. február 3-án született *Simone Weil* francia író, filozófus († 1943).

100 éve, 1909. február 8-án született *Lomb Kató* tolmács, fordító, nyelv-
zseni († 2003).

155 éve, 1854. január 20-án született *Lőw Immánuel* főrabbi, orientalista,
művelődéstörténeti író († 1944).

20 éve, 1989. január 22-én hunyt el *Weöres Sándor*, magyar költő, író
(* 1913).

480 éve, 1529. január 18-án készült el *Luther Márton Kis kátéja*, az evan-
gélikus egyház egyik legfontosabb hitvallási irata.

575 éve, 1484. január 1-jén született *Ulrich Zwingli* svájci teológus, refor-
mátor, a református egyház egyik alapítója († 1531).

200 éve, 1809. január 4-én született *Louis Braille* francia feltaláló, a Braille-
írás kidolgozója († 1852).

Évfordulók – 2010

840 éve, 1170. december 29-én szenvedett vértanúságot *Thomas Becket* (magyarosan Becket Tamás) canterburyi érsek, Anglia primása (* 1119 k.).

145 éve, 1865. december 26-án született *Róth Miksa* iparművész, üvegfestő, mozaikkészítő († 1944).

490 éve, 1520. december 10-én *Luther Márton* nyilvánosan elégette Wittenbergben a kiközösítéséről szóló pápai bullát.

310 éve, 1700. november 30-án született (*Árva*) *Bethlen Kata* erdélyi magyar földbirtokos, mecénás, író († 1759).

100 éve, 1910. november 20-án hunyt el *Lev Nyikolajevics Tolsztoj*, az orosz irodalom és a világirodalom egyik legnagyobb alkotója, a *Háború és béke*, valamint az *Anna Karenina* című művek írója (* 1828).

200 éve, 1810. november 7-én született *Erkel Ferenc* zeneszerző, karmester, zongoraművész, pedagógus, a *Magyar Himnusz* zeneszerzője († 1893).

220 éve, 1790. augusztus 8-án látott napvilágot *Kölcsey Ferenc* magyar író, jogász, politikus, akadémikus, nemzeti imádságunk, a *Magyar Himnusz* költője (* 1790).

200 éve, 1810. június 8-án született *Robert Schumann* német zeneszerző († 1856).

90 éve, 1920. május 18-án született *Karol Józef Wojtyła*, aki 1978-tól mint *II. János Pál* pápa lett történelemformáló személy († 2005).

450 éve, 1560. április 19-én hunyt el *Philipp Melanchthon* (eredeti nevén: Philipp Schwartzerd) német teológus, reformátor, Luther munkatársa (* 1497).

EXTRÁK

350 éve, 1660. április 18-án hunyt el *Lorántffy Zsuzsanna*, I. Rákóczi György erdélyi fejedelem felesége (* 1600).

125 éve, 1885. április 13-án született *Lukács György* filozófus, esztéta, egyetemi tanár, akadémikus, marxista gondolkodó († 1971).

520 éve, 1490. április 6-án hunyt el *Hunyadi Mátyás* király (* 1443).

150 éve, 1860. április 8-án hunyt el *Széchenyi István* (* 1791).

25 éve, 1985. március 15-én *symbolics.com* címen bejegyezték a világ első internetes domainnevét.

200 éve, 1810. március 1-jén született *Frédéric Chopin* lengyel zeneszerző († 1849).

475 éve, 1535. február 22-én született *Bornemissza Péter* író, evangélikus prédikátor és nyomdász, művelődéstörténetünk kimagasló alakja († 1585).

410 éve, 1600. február 17-én szenvedett máglyahalált az inkvizíció által elítélt *Giordano Bruno* itáliai tudós, filozófus, csillagász, a reneszánsz kor egyik legeredetibb és legkiemelkedőbb alakja (* 1548).

405 éve, 1605. február 21-én választották Erdély fejedelmévé *Bocskai Istvánt*, a reformáció egyik nemzetközi viszonylatban is kiemelkedő alakját.

220 éve, 1790. február 20-án hunyt el *II. József* német-római császár, magyar király, a „kalapos király” (* 1741).

150 éve, 1860. január 27-én hunyt el *Bolyai János* matematikus (* 1802).

